Koruma Birimleri İçin

Hayvan Hakları Rehberi

"Hayvan hakları, hayvanları tanımakla başlar."

Avrupa Birliği sivil düşün

Yeşil Orman Okulu

YAŞAMI SAVUN

www.yesilormanokulu.com

Rehber Künyesi

Kaynak Gösterim;
Anonim (2021), Koruma Birimleri İçin Hayvan Hakları Rehberi
Yeşil Orman Okulu Yayınları, Ankara.

Editör:
- Mehmet Yağcı, Doğa Kâşifi ve Hayvan Hakları Savunucusu,

Danışman:
- Mustafa Çetin, Yeşil Orman Okulu Kurucusu,

Tasarım; Levent Kıran

Basım Yeri;
CRN Tanıtım Reklam Basım
Tel: (0312) 384 09 49
e-posta: crntanitim@gmail.com

ISBN: .....-.....-..-..-..

Yeşil Orman Okulu Yayınları-4.

Yeşil Orman Okulu

https://www.yesilormanokulu.com/?m=1

twitter.com/yesilormanokulu

yesilormanokullari@gmail.com

https://www.facebook.com/YesilOrmanOkulu

instagram.com/yesilormanokulu/

Avrupa Birliği sivil düşün

Yeşil Orman Okulu

Bu yayın Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla "Yeşil Orman Okulu"na aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Önsöz

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi üzerinden 70 yıl geçmiş ve bu zaman zarfında birçok haklar üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Çeşitli haklar kavramsal olarak ve pratikte detaylandırılmış, üzerinde çalışmalar yapılmış ve raporlar yayınlanmıştır. Kadim kültürümüzde hayvanlara önem verilse de hayvan hakları da üçüncü kuşak haklar içerisinde değerlendirilebilir.

Yeşil Orman Okulu, özellikle çocuk hakları üzerinde çalışmalar yapmıştır. Özellikle orman anaokulu eğitimi, doğa temelli programlar ve çevre eğitimleri vermektedir. Savunuculuk, kavram danışmanlığı ve yayın çalışmaları yapmaktadır.

Yeşil Orman Okulu koordinatörlüğünde özellikle koruma birimleri için ve orman okul eğitimlerinde kullanmak üzere hayvan hakları konusunda **Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı** desteği ile projelendirilmiştir. Çalışma çeşitli hayvan hakları uzmanları ile hazırlanmıştır. Bu proje ile bu yayının tasarımı ve baskım yapılmıştır.

Bu çalışma **4 Ekim 2021 tarihi Dünya Hayvan Hakları Günü**'nde ilan edilmiştir. Rehber koruma birimlerine dağıtılacaktır. Özellikle orman okulu eğiticilerin eğitiminde ve çocuklarla yapılan çevre eğitimlerinde kullanılacaktır. Bu çalışmanın hayvan hakları konusunda bir ihtiyacı gidermesini temenni ediyoruz.

Proje Koordinatörlüğü

İçindekiler

Rehber Künyesi 1
Önsöz 2

1. BÖLÜM 5

1. Giriş 6
1. 1. HAYVAN HAKLARI 8
1. 2. ULUSAL MEVZUATAGÖRE HAYVAN HAKLARI 14
1. 3. HAYVANLARININ KORUMA KANUNU 17
1. 4. SOKAK HAYVANLARI DIŞINDAKİ HAYVANLARININ KORUNMASI 19
1. 5. BİREYSEL OLARAK HAYVAN HAKLARINI KORUMAK 20
1. 6. HAYVANLARI KONU EDİNEN ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER 22
2. Hayvan Hakları İle İlgili Kurumlar 23
2. 1. DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 23
2. 2. ÇEVRE, DOĞA VE HAYVANLARI KORUMA POLİSLERİ VE TİMLERİ 24
2. 3. BELEDİYELERDE HAYVANLARI KORUMA BİRİMLERİ 26
2. 4. ORMAN YANGININDA HAYVANLARI KORUMAK 27
3. Hayvanlar Hakkında Önemli Günler 30
4 EKİM DÜNYA HAYVAN HAKLARI GÜNÜ 30
4 NİSAN DÜNYA SOKAK HAYVANLARI GÜNÜ 31
4. Uluslararası Hayvan Hakları Belgeleri 32
4. 1. Hayvan Hakları Evrensel Beyannamesi 32
4. 2. Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi 34

2. BÖLÜM 43

1. Doğa Koruma Ve Ormanlarımız 44
1. 1. Ekosistemler 45
1. 1. a. Anadolu Stebi; Endemik Ve Nadir Türlerinin Kaynağı 45
1. 1. b. Ormanlarımız; Manzara, Ürün, Kültür ve Biyoçeşitlilik 45
1. 1. c. Sulak Alanlar; Yerli Ve Göçmen Pek Çok Kuş Türünün Yuvası 47
1. 2. Korunan Alanlar 54
2. Hayvanlarla İlgili Genel Bilgiler 55
2. 1. Endemik ve Nesli Tehlike Altında Hayvan Türleri 56
2. 2. Omurgasız ve Omurgalı Hayvanlar 57
2. 3. Biyokaçakçılık 59
2. 4. Avcılık ve Av İzinleri 60
2. 5. Atmacacılık 61
2. 6. Balıkçılık 64
Yeşil Orman Okulu 65

1 BÖLÜM

Giriş

Hak, bir şeyin başka bir şeye uygun olması anlamı ifade etmektedir. Hakkın çoğulu ise hukuktur. Hukuk kuralları toplumsal ihtiyaçlara göre ortaya çıktığından toplumsal ilişkiler geliştikçe hukuk kuralları da çeşitlenmekte ve hak kavramı çerçevesi nitelik kazanmaktadır. Diğer bir ifadeyle haklar zenginleşmekte ve detaylandırılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca **İnsan Hakları Evrensel Bildirisi**, 10 Aralık 1948 günü kabul edildikten sonra hak kavramı konusunda daha detaylı çalışmalar yapılmıştır. Bu beyannameyle kişisel/medeni haklar (kişi dokunulmazlığı, din ve vicdan hürriyet vb.) ve siyasi haklar (seçme seçilme hakkı, siyasi parti kurma hakkı vb.) düzenlenmiştir.

Haklar sadece İnsan Hakları Beyanname'si ile sınırlı değil, 70 yılda çok yol kat edilmiştir. Artık ikinci ve üçüncü kuşak haklarla da anılmaktadır. BM Genel Kurulu'nda 16 Aralık 1966 tarihinde kabul edilip 3 Ocak 1976'da yürürlüğe giren **Ekonomik, Sosyal Ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi** de bu adımlardan biridir. Bugün medeni ve siyasi hakların sayısı yaklaşık 170-180, ekonomik, sosyal ve kültürel hakların sayısı ise 70-80 hak olarak ifade edilir.

Kişisel/medeni ve siyasi haklar sonrası **İkinci Kuşak Haklar (Sosyal, ekonomik ve kültürel haklar)**; geçmişi Sanayi Devrimine uzanan ve her ülkenin kendi vatandaşlarına özgü üretilen ve eşitliği temel alan sosyal haklardır. Bu haklar literatürde özetle şöyle sıralanıyor: **sosyal güvenlik hakkı, çalışma hakkı, adil gelir ve sendika kurma hakkı, grev ve toplu sözleşme hakkı gibi çalışma**

hayatıyla ilgili haklar yanında dinlenme hakkı, eğitim hakkı, kültürel yaşama katılma hakkı, sağlık hakkı, beslenme ve konut hakkı, gibi haklar sayılabilir.

Son 30 yıldır üçüncü kuşak haklardan da söz edilmektedir. **Üçüncü Kuşak Haklar (Dayanışma Hakları)**; dayanışma ve işbirliğiyle birlikte yaşama ortamına dair haklar hem bireylere hem de toplumun tümüne aittir. Dayanışma haklarının çıkışında, bilimsel ve teknik ilerlemenin oluşturduğu etik sorunlar geliyor. Oluşum süreci ve kesin tanımları henüz tamamlanmamış olsa da bu haklar da şöyle örnek verilebilir; **barış hakkı, hayvan hakları, çevre ve ekoloji hakkı, göçmen/mülteci halkların hakları, gelişme hakkı, herkesin insanlığın ortak mal varlığından yararlanma hakkı olarak sıralanabilir.**

"Hak Savunucuları hayvan hakları konusunda daha detaylı çalışmalara devam etmektedir."

1. 1. HAYVAN HAKLARI

Tüm dünyada hayvanların ahlaksal statüsüne yönelik geleneksel düşüncenin temel kaynakları din ve felsefe olmuş ve bunlar daha sonra bilim ile etkileşime geçmiştir. Jainizm, Hinduizm ve Budizm de şekil bulan Hint geleneklerinin hepsi bir biçimde hiçbir canlıya zarar verilmemesini kabul etmektedir. Amerikanlar hayvanlara yönelik bir tür saygı prensiplerini kabul etmektedir. İslam dini hayvanlar konusunda etik kuralları benimsemiştir. Arapçada deve ve Türkçede at üzerine birçok kelime bulunur.[1]

Çağdaş hayvan hakları fikrinin ve politikasının doğuşu batıda gerçekleşmiştir. İlk göze çarpan hayvan hakları hareketi 19 yüzyılın İngiltere'sinde anestezi verilmemiş hayvanların bilimsel araştırmalarda kullanılmalarını karşı muhalefet ile başladığı söylenilebilir. 1822'de Hayvanları Koruma Birliği'nin kurulması buradan olmuştur. 1976'da Donald Griffin tarafından The Question Of Animal Awareness kitabını yayınlayarak önemi gitgide artan bilimsel bir hareketin doğumunu gerçekleştirdi. 1975'te Peter Singer'ın Animal Liberation kitabı **hayvan hakları savunuculuğunun mihenk taşı** sayılır. Bunu 1988 İsveç Hayvanların Yasası eklenince daha da önemli hale geldiğini söyleyebiliriz. Daha sonra 1990 İngiliz Danalarının Kafeste Tutulmasına Getirilen Yasak; 1992 Uluslararası Yunus Koruma Yasası ve daha birçok hayvan haklarını koruma ve savunuculuğu çalışmaları sayılabilir.[2]

Couon Ve Nouët (2018) çalışması, hayvan hakları ile insan hakları arasındaki ilişki ve hayvan hakları için geleceğe yönelik hukuki bakış açısını geliştirmek için güzel bir eser olduğunu söyleyebiliriz.[3]

[1] David D., (2006), Hayvan Hakları, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
[2] a. g. e.
[3] Couon J. M. Ve Nouët J. C., (2018), Hayvan Hakları, Kırmızı Kedi Yayınevi, Çeviren: İpek Ortaer Montanari, İstanbul.

Hayvan Hakları (Animal Rights)

Hayvanlar insanın sağlıklı yaşamı için ekosistem hizmetlerinin içinde önemli bir yer tutmaktadır. Hayvanların doğanın döngüsüne yaptıkları katkı yadsınamaz ve vazgeçilemez.

Sürdürülebilir bir ekosistem için yaşamın homeo statik dengesinin korunmasında hayvanların sağlıklı bir şekilde yaşamını sürdürebilmesi nin sağlanması akla gelmektedir. Yani hayvanların temel hak ve özgürlüklerini temin etmek acı ve işkence çekmelerini özellikle yavrulama zamanı öldürülmelerini, aç kalmalarını engellemek, basit zevkler için doğal ortamlarından uzaklaştırılmalarını önlemektir.[4]

Hayvan hakları, hayvanların can taşıma özelliğinden yola çıkarak temel ihtiyaçlarına saygı duyulması ve hayvanların korunmasıdır. Hayvanın hakları; tabii haklar ve insanların sorumlu tutulduğu hakları olarak iki kısımda incelemek mümkündür. Hayvanların tabii hakkı olarak yaşama hakkı, barınma hakkı ve neslini devam ettirebilme hakkı olarak örnek verebiliriz.

Hayvanlar can taşırlar ve tıpkı insanlar gibi onların da yaşama hakları vardır. Hayvanların neslini devam ettirebilmek için yuva kurma, üreme ve yavrularına bakma hakkı vardır. Hayvanların barınma hakkı kapsamında geçmişten beri Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, Yaban Hayatı Koruma Zonu veya Harem bölge gibi korunan alanlar ilan edilmiştir. Hayvanların barınma hakkı kapsamında yuva kurma hakkı vardır. Kuşlar yuva, köpekler kulübe, arılar kovan, at hara, kuzular ahır gibi çeşitli barınma şekilleri olabilir.

[4] Ilgar R., (2007), Türkiye'de Hayvan Hakları İhlallerine Coğrafi Açıdan Bakış, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 16 Sayı 1, Adana.

Hayvan Refahı/Gönenci (Animal Welfare)

Hayvan refahı hayvanlarının sürdürdüğü yaşam kalitesini yansıtan bir tanımlama olup hayvanın zihinsel ve fiziksel sağlık durumunu, mutluluğunu, uzun yaşama gibi özellikleri içermektedir. Hayvan refahı ile hayvanların acı, korku, ağrı gibi olumsuz durumlardan korumak, biyolojik işlevlerinin doğal ve yeterli şekilde yerine getirebileceği ve hayvan tabiatına uygun şartlarının sağlanmasıdır.

Hayvan hakları, hukuki kişilik verilmiş hak sahibinden ziyade hayvanların etik ve ahlaki değerlere göre korunması ve yaşatılmasıdır. Öteden beri hukuki kişilik verilmiş hak sahibinin üç özelliği bulunmaktadır. Bunlar; hukuki muamelelerde bulunabilme yeteneği, hak sahibinin iradesinin özerkliği yani Sorumluluk sahibi olabilme yeteneği, hakkını savunabilme için yargıya başvurabilme yeteneğidir. 28 Ekim 1982 Dünya Doğa Şartı ve 1989'da tekrar gözden geçirilen 15 Ekim 1978 tarihli Hayvan Hakları Evrensel Beyannamesi de esasen insanların hayvanlara karşı ödevlerini nin çerçevesini belirlemektedir.[5]

[5] Koşum, A., (2018), İslam Hukukunda Hayvan Hakları, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Hayvan Hak İhlalleri (Animal Rights Violations)

İnsanların hayvanlara karşı sorumlu olduğu haklar olarak hayvanları fiziksel olarak korunması kapsamında güçlerine göre yük yüklemek, fıtratına göre çalıştırılmak, belli sürelere göre dinlendirmek, yeteri kadar sulamak, otlatılmak ya da yemlemek gibi örnekler verilebilir. Hayvanların yavrusuyla yaşamasına imkân verilmesi, ürünlerinden faydalanırken özen gösterilmesi, hayvanlara değer verip sevilmesi, hayvanlara isim verilmesi, hastalıklardan korunması, tedavi edilmesi, hayvanların süslenmesi, hayvanların eğitilmesi gibi haklar söz konusudur. Bu çalışmanın konusu olan hayvan haklarını araştırmak ve hayvan haklarının bilinirliğini arttırmakta örnek verilebilir.

Hayvan hakları ihlalleri olarak hayvanlara eziyet etmek, hayvanları hedef tahtası yapmak, hayvanları gereksiz yere hapsetmek, hayvanlara lanet okumak, hayvanlara işkence etmek, hayvanları zevk için öldürmek, hayvanları istismar etmek, hayvanların fiziki yapısını bozmak, organlarını ve vücut parçalarını (kuyruk, yele vb.) kesmek, hasar bırakmak, sahipsiz hayvanlar hariç kısırlaştırma çalışmaları yapmak, hayvanları dövüştürmek gibi eylemler hayvan hakkı ihlalleri olarak görülmektedir.

Kültürümüzde Hayvan Hakları

Kültürümüzde birçok hayvan ile ilgili söz ya da bilgi vardır. Tehlike yaklaştığında yuvalarını çekilen karıncalar, yeryüzünde yürüyen hayvanlar, kanadını çırparak uçan kuşlar tıpkı insanlar gibi birer topluluk olduğu düşünülür. Kültürümüzde bilinen hayvanlar sığır, keçi, koyun, deve, köpek, kurt, aslan, maymun, domuz, fil, at, katır, eşek gibi memeli türler yanında karınca, örümcek, bit, pire, arı, sivrisinek, karasinek, kelebek, çekirge gibi türler örnek verilebilir. Bunun yanında hüdhüd, bıldırcın, karga gibi kuş türleri de dile getirilebilir. Sürüngenlerden yılan, suda canlılardan balık, amfibilerden kurbağadan da bahsedilebilir (28).

Yünü veya tiftiği barınma ham maddesi olarak, böcekten ipek, denizden inci veya mercan, ceylan gibi hayvanlardan misk kokusu, koyun keçi dana deve adak ya da kurban gibi faydalanmaları söz konusudur. Osmanlı hayvanlar için ritmin önemini öğrenip, özellikle atların savaşlarda mehteran ile ileriye doğru fırlamasını sağlamışlardır.[6]

"Kadim kültürümüzde hayvanlara hep değer verilmiştir."

[6] Bor, A., 2020, İslam'da Hayvan Hakları, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

1. 2. ULUSAL MEVZUATA GÖRE HAYVAN HAKLARI

Hayvanları Koruma Yasası (5199 sayılı): Tarım ve Orman Bakanlığının girişimleri ile 2004 yılında kabul edilen 5199 sayılı "Hayvanları Koruma Kanunu" Avrupa Sözleşmesi göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Buna ilaveten yasa 2021 yılında tekrar düzenlenmiştir. İçerik itibarı ile insan ve kuruluşlara görev ve sorumluluk yükleyerek insan davranışlarına düzenleme getirmeyi amaçlamaktadır. Zira, hayvanlara insanlara tanınan hak anlamında hak tanınması demek, hakka ilişkin iradenin kendisi dışındaki bir kişiye yönetilebilmesini gerektirir ki, hayvanların insanlar gibi hakka ilişkin irade ileri sürebilmeleri ve bu iradeye muhatap bulmaları mümkün görünmemektedir(URL-1).[7]

Hayvan Hakları Evrensel Beyannamesi: 15 Ekim 1978'de yayımlanan bu beyanname tüm hayvanların güvence altına alınması maksadıyla UNESCO Merkez Paris'te kabul edilmiştir.

Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi: 13 Kasım 1987'de yayımlanan bu sözleşme ilk olarak Strazburg'da imzaya açılmıştır. Buna göre;

Ev Hayvanlarının Muhafaza Edilmesi: Hayvanların refahı için temel kurallar; 1. Hiç kimse bir ev hayvanının, gereksiz acı, sıkıntı veya ıstırap çekmesine sebep olamaz. 2. Hiç kimse bir ev hayvanını terk edemez.

Muhafaza Etme; 1. Bir ev hayvanını muhafaza eden veya bakımını kabul eden kişi, hayvanın sağlığı ve refahından sorumludur. 2. Bir ev hayvanını muhafaza eden veya onunla ilgilenen kişi, hayvanın cinsi ve ırkına bağlı olarak davranış gereksinimlerini dikkate alan barınak, dikkat ve ihtimamı sağlayacaktır.

Özellikle;

- Yeterli ve uygun gıda ve su verecek,
- Hareket için uygun imkânları sağlayacak,
- Kaçışını önleyecek tüm makul tedbirleri alacaktır.

[7] URL-1; Hayvan Hakları Kılavuzu; https://www.atesbocegi.org.tr/dosyalar/MTVmZDg5MWQxY2YxNWI.pdf

Cambridge Bilinç Deklarasyonu: 60 kadar bilim insanı tarafından 2012 yılında ilan edilmiştir. İnsanlar ve bazı hayvanlar bilinç oluşturan nörolojik substratlara sahiptir. Tüm memeliler, kuşlar ve ahtapotlar gibi hayvanlar nörolojik substratlara sahiplerdir (URL-2).[8]" Bilimsel çalışmalarda daha özenli olunması gerekir.

Hayvan hakları hakkında çıkarılan mevzuatlar[9] ve hayvan refahı Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Anlaşma'nın 13. Maddesinde açıkça ele alınmaktadır.

Türkiye hayvanların korunması konusunda oluşturulan;

- 125 No'lu **Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi**'ni 18 Kasım 1999 tarihinde imzalamış, 28 Kasım 2003 tarihinde ise onaylamıştır.
- 123 No'lu **Deney ve Diğer Bilimsel Amaçlarla Kullanılan Omurgalıların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi**'ni 5 Eylül 1986 tarihinde imzalamıştır.
- 87 No'lu **Yetiştirme Amaçlarıyla Muhafaza Edilen Hayvanların Korunması Hakkındaki Avrupa Sözleşmesi**'ni 6 Haziran 2007 tarihinde imzalamıştır.
- 65 No'lu **Hayvanların Uluslararası Taşıma Sırasında Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi** ve 103 sayılı Ek Protokolüne sırasıyla 19 Aralık 1975 ve 19 Mayıs 1989 tarihlerinde onaylamıştır.
- 102 nolu **Kesim Sırasında Hayvanların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi**, 17 Eylül 2007 tarihinde imzalamıştır.
- **"Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği"** 2006 yılında Bakanlıkça yayınlanarak 5199 sayılı Kanunda yer alan hükümlerin uygulanmasına ilişkin detaylar ele alınmıştır. Gerek Kanun gerek Yönetmelik her türlü hayvanın korunmasını hedeflerken, içeriğinde sokak hayvanlarının korunmasına dair çok sayıda hüküm bulunmaktadır.

[8] URL-2; http://fcmconference.org/img/CambridgeDeclarationOnConsciousness.pdf

[9] Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 13üncü maddesi "Birlik ve üye devletler, Birliğin tarım, balıkçılık, taşımacılık, iç pazar, araştırma ve teknolojik gelişme ve uzay alanlarındaki politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında, dini ayinler, kültürel gelenekler ve bölgesel miras konusundaki adetleri ile ilgili olanlar başta olmak üzere, üye devletlerin kanun veya ikincil düzenlemelerine saygı gösterir ve hissedebilen varlıklar olan hayvanların refahıyla ilgili gerekleri azami ölçüde dikkate alırlar." hükmüne amirdir.

Hayvanlarla ilgili kanunlar;

1. Hayvanları Koruma Kanunu hakkında aşağıda bilgi verilmiştir.
2. 1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu ile orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi, korunması ve geliştirilmesi sağlanmaktadır.
3. 1983 yılında çıkarılan Çevre Kanunu ile hayvanlar da dahil olmak üzere çevresel öğelerin korunması ve ÖÇKB'nin ilanı hükme bağlanmıştır.
4. 1983 yılında çıkarılan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Kanunun yürürlüğe girmesi ile çok sayıda alan doğal sit ilan edilmiştir.
5. 1983 yılında çıkarılan Milli Parklar Kanunu Milli parkların yanı sıra tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları da koruma statüsü olarak tanımlanmıştır.
6. 1986 yılında çıkarılan Su Ürünleri Kanunu ile özellikle kıyı deniz ekosistemi ve iç sular ekosisteminde yaşayan hayvanlar hakkındadır.
7. 2003 yılında çıkarılan 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ormanların, yaban hayatı kaynaklarının ve biyoçeşitliliğin korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetimi yetkisini Tarım ve Orman Bakanlığına vermiştir.
8. Kabahatler Kanunu, hayvan hakları ihlallerinde temel alınan kanunlardandır.

1. 3. HAYVANLARININ KORUMA KANUNU

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve uygulama yönetmeliği uyarınca; sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılanması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınması yerel yönetimlere bırakılmıştır. Kanunda yetkili makam olarak tanımlanan **Tarım ve Orman Bakanlığı - Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğü yetkilerine, Doğa Koruma Milli Parklar il müdürlüklerine ve belediyeler gibi yerel yönetimlere** devretmiş durumdadır(URL-2).[10]

Yönetmeliğe göre; geçici bakımevlerine getirilen hayvanların sahiplendirilmesi için belediye tarafından belediye ilân panoları ile belediyenin internet ortamında ve diğer tüm yayın organlarında duyuru yapılmakta ve sahiplendirilme teşvik edilmektedir. Geçici bakımevlerinde on gün süre ile gerekli duyurular yapıldığı halde sahiplendirilemeyen hayvanların; kontrolleri, aşıları ve tıbbî müdahaleler ile kısırlaştırılmaları yapıldıktan ve operasyon yaraları kapandıktan en az yedi gün sonra kayıt altına alınıp, müdahale görmüş olduklarını gösteren işaretleri üzerlerinde olacak şekilde veteriner hekimin onayı ile alındıkları ortama geri bırakması gereklidir. Hayvanların, ilgili belediye sınırları dışındaki bir ortama, ormanlık alana veya diğer yaban hayatı yaşam alanlarına bırakılması yasaktır.

[10] URL-2; https://www.ab.gov.tr/files/Tar%C4%B1m%20ve%20Bal%C4%B1k%C3%A7%C4%B1l%C4%B1k%20Ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1/hayvan_haklari__hayvanlarin_korunmasi_ve_refahi.pdf

Türk hukuk sisteminde hayvanların vücut bütünlüğüne yönelik saldırılar, işkence benzeri fiiller "suç" değil "kabahat" olarak değerlendirilmekte ve bu kapsamda yaptırım olarak sadece idari para cezaları öngörülmektedir. Sonuç olarak yaptırımlar yetersiz kalmakta, hayvanlara yönelik "suç" işleyenler, onların yaşam hakkına saldıranlar mahkeme karşısına dahi çıkarılmamaktadır. 5199 sayılı "Hayvanları Koruma Kanunu" 14. Maddesi çerçevesinde; hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, acımasız ve zalimce işlem yapmak, dövmek, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek, gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlamak 300 TL para cezasına tabidir. Aynı kanunun 6. Maddesine göre sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanları öldürmek yasaktır. Bu hükme aykırı hareket edenler ise 600 TL para cezasına çarptırılmaktadır. Ayrıca sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur.

"Hayvanlar susarlar, onların sesini duyun."

1. 4. SOKAK HAYVANLARI DIŞINDAKİ HAYVANLARININ KORUNMASI

Yukarıda da belirtildiği üzere, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu çiftlik hayvanlarının bakımı, nakli ve kesimi sırasında korunmasına ilişkin hükümlere haizdir.

12 no'lu Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası faslı kapsamındaki mevzuata uyum sağlamak için yasal dayanağı oluşturması öngörülen 5996 sayılı **Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu** da hayvanların korunması ve refahı ile ilgili hükümleri ortaya koymaktadır.

5996 sayılı Kanunun 9uncu maddesi hayvanların barınma, bakım, beslenme ihtiyaçlarının karşılanması, sağlıklarının korunması, hayvanların kesimi ve itlafı ile hayvanlara hangi hallerde ötenazi yapılabileceği ile ilgili hususlar düzenlenmektedir.

Bugüne kadar hayvan refahı konusunda AB mevzuatındakine benzer nitelikte oluşturulan tek düzenleme; 16.05.2004 tarih ve 25464 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve deneysel ve diğer bilimsel amaçlar için kullanılan hayvanların üretim yerlerinin teknik, sağlık ve sıhhî şartlara uygun kurulması, çalışması, hayvanların refah ve güvenliğini temin edecek şekilde bakımı ve kullanımlarının sağlanmasını amaçlayan **"Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Deney Hayvanlarının Korunması, Deney Hayvanlarının Üretim Yerleri ile Deney Yapacak Olan Laboratuvarların Kuruluş, Çalışma, Denetleme, Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik"**dir.

Bunun dışında 09.08.2006 tarih ve 26254 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **"Hayvancılık İşletmelerinin Kuruluş, Çalışma, Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik"**te hayvanların bakımı, beslenmesi, nakliyesi esnasında hayvanlara iyi muamele edilmesi koşulu getirilmiştir.

1. 5. BİREYSEL OLARAK HAYVAN HAKLARINI KORUMAK

Kadim kültürümüz, manevi değerlerimiz ve kanun yönetmelik gibi mevzuatlar hayvan haklarını savunmayı ve hayvan hakları ihlallerini engelliyor. Hayvanları daha çok tanır ve hayatımızda yer verirsek iyi bir hayvan hakları savunucusu ve koruyucusu olabiliriz.

1. Hayvan hakları, hayvanları daha iyi tanıyarak başlar. Hayvanları, detaylı biyoloji veya yaban hayatı çalışmalarıyla tanıyabiliriz.
2. Hayvanların haklarını korumak için karar alıcılara (Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğü yetkileri, Doğa Koruma Milli Parklar il müdürlükleri ve belediyeler gibi yerel yönetimler) hayvanların yanında olduğumuzu göstermeliyiz.
3. Hayvanların haklarını sürekli gündemde tutacak haberler, yayınlar ve bilimsel araştırmalara yer vermeliyiz.
4. Hayvan hakları savunuculuğu ve korunması konusunda iyi hikâyeler anlatmalı, yayımlamalı ve hikâyelerimizde yer vermeliyiz.

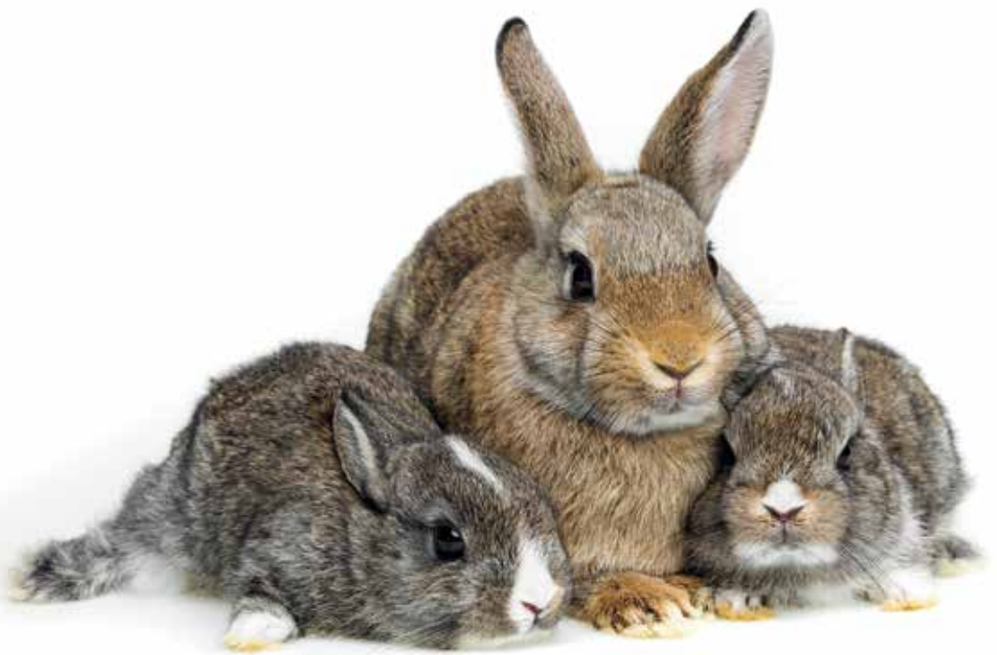

5. Hayvan hakları konusunda çevremizi bilinçlendirmeli, özellikle orman anaokulu gibi doğayla güçlü bağlar kuran eğitim ortamlarında hayvan hakları konusunda faaliyetler yapmalıyız.
6. Herhangi bir hayvana zarar veren birini gördüğümüzde resmi makamlara şikâyet etmeli ve şikâyetimizin arkasında durmalıyız.
7. Hayvan hakları ile ilgili günler kutlanmalı ve bu konuda daha çok duyarlı olmaya davet etmeliyiz.
8. Yasaların en iyi düzeye taşınması için sosyal medya gibi platformlarda sesimizi duyurmalıyız.
9. Evcil hayvanınıza yanlış bir müdahale olması durumunda bir veteriner hekimden rapor alarak gerekli yerlere başvuru yapabiliriz.
10. Size en yakın hayvan koruma barınağına giderek hayvanların beslenmesini veya bakımını üstlenebilirsiniz.
11. Hayvan hakları konusunda derneklere üye olabilir ve hayvan hakları savunucusu olabilirsiniz.
12. Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Timleri - Polislerine yardımcı olarak Hayvan Durum İzleme (HAYDİ) mobil uygulamasıyla hayvan hakları gönüllüsü olabilirsiniz.
13. Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğü yetkilileri ile iletişimde olarak özellikle yaban hayvanlarının hayvan hakları konusunda savunuculuk çalışmaları yapılabiliriz.
14. Belediyeler sadece sahipsiz hayvanları ücretsiz tedavi ediyorlar. Eğer sokaktan bir kedi/köpek sahiplenmişseniz durumu belediyeye ileterek yardımcı olmalarını isteyebilirsiniz.

"Hayvan hakları için siz de bir şeyler yapabilirsiniz."

1. 6. HAYVANLARI KONU EDİNEN ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER;

1. Kuşların Himayesinde Dair Milletlerarası Sözleşme (Paris Sözleşmesi),
2. Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (Ramsar Sözleşmesi),
3. Avrupa'nın Yaban Hayatı Ve Doğal Yaşama Ortamlarının Korunması Sözleşmesi (Bern Sözleşmesi),
4. Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan Ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CİTES Sözleşmesi),
5. Akdeniz'in Deniz Ortamı Ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi (Barcelona Sözleşmesi),
6. BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (UNCBD) gibi sayılabilir.

2. Hayvan Hakları İle İlgili Kurumlar

2. 1. DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Tarım ve Orman Bakanlığı ormanlarımızla birlikte en önemli doğal kaynaklarımızdan olan yaban hayatı kaynaklarımızın yönetiminden de sorumludur. Özellikle korunan alanlar ve yaban hayatının geliştirilmesi ve korunmasından Tarım ve Orman Bakanlığı adına Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumludur.

Doğal kaynakların devamlılığı koruma ve kullanım dengesinin kurulması ile mümkün olacaktır.Jeolojik ve morfolojik yapısı ile dünya üzerindeki coğrafik konumu nedeniyle Türkiye çok zengin biyoçeşitliliğe sahiptir. Avrupa kıtasının bitki ve hayvan türlerinin % 80'inden fazlası Türkiye'de temsil edilmektedir.

Doğal kaynaklar sadece bir ülkenin değil tüm dünyanın ortak mirası olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın ikinci bölümünde yer verilen doğa koruma alanları ve yaban hayatı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yetkisindedir.www.tarimorman.gov.tr/DKMP

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MERKEZ TEŞKİLAT YAPISI

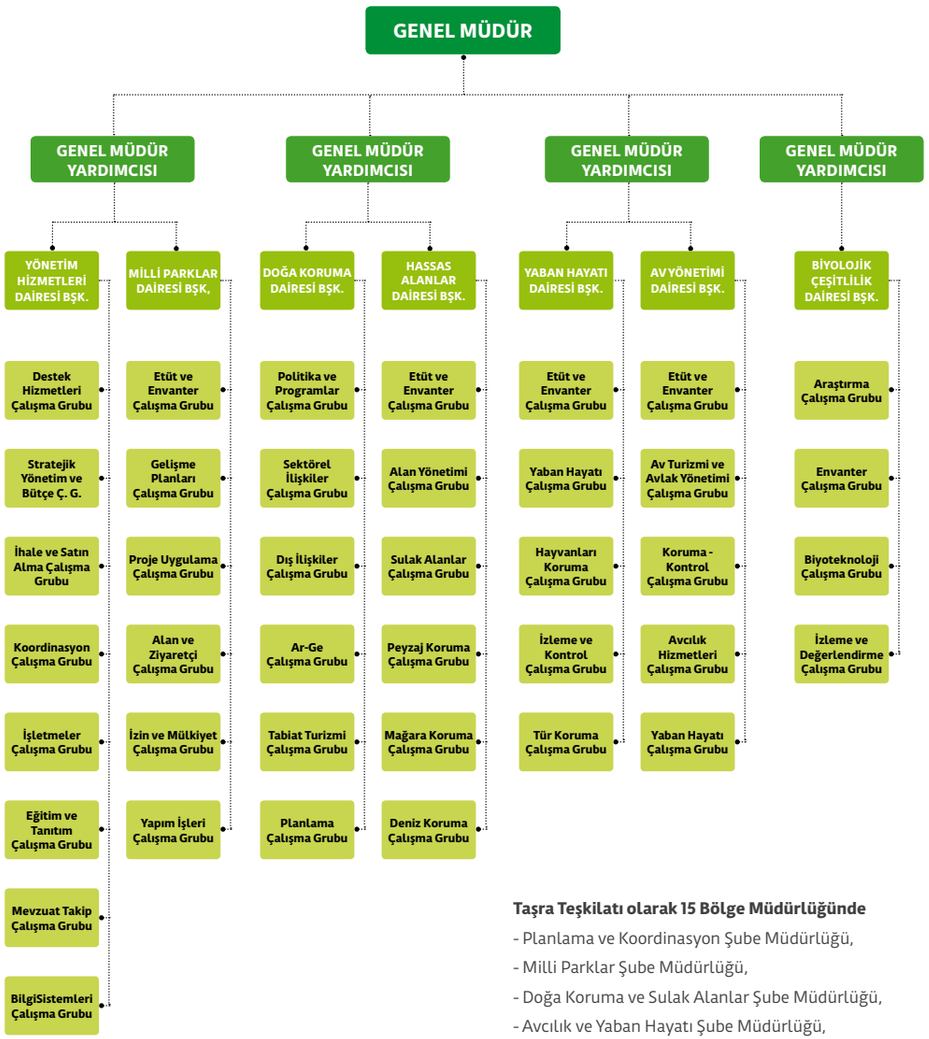

Taşra Teşkilatı olarak 15 Bölge Müdürlüğünde

- Planlama ve Koordinasyon Şube Müdürlüğü,
- Milli Parklar Şube Müdürlüğü,
- Doğa Koruma ve Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü,
- Avcılık ve Yaban Hayatı Şube Müdürlüğü,
- İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü...vb gibi birimler

2. 2. ÇEVRE, DOĞA VE HAYVANLARI KORUMA POLİSLERİ VE TİMLERİ

Son yıllarda özellikle sokak hayvanlarına eziyet gibi konuların artması sonucu Temmuz 2020 tarihinde Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde **"Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Timleri"** ve Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde **"Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Büro Amirliği (Polisleri)"** faaliyete geçmiştir.

Bu polis ve jandarma timlerine personel görevlendirmeleri, birimlerin ihdas edilmesi ve araç gereç gibi alt yapı imkânları sağlanmıştır. Emniyet ve Jandarma birimleri olarak her ilde ve ilçede bu birimler hayvanların korunması ve hayvan hakları ihlallerinde yaptırım gücü olan kurumlar olacaktır.

Çevre, doğa ve hayvanlara karşı işlenen suçların önüne geçmek ve bu konuda duyarlılığı artırmak amacıyla çalışmalarını sürdüren birimler, sorumlular hakkında Türk Ceza Kanunu, Hayvanları Koruma Kanunu ve Kabahatler Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda adli ve idari işlemler için takip ve koordinasyonu sağlıyorlar.

Emniyet Müdürlüğü koordinasyonunda çalışmalarını yoğunlaştıran ekipler, 112, CİMER, şahsen müracaat ile yada **Hayvan Durum İzleme (HAYDİ)** mobil uygulaması üzerinden ihbarı alarak, kısa sürede olay yerine ulaşarak bildirilen şikâyetlere anından müdahale ediyorlar.

"Siz de Hayvan Durum İzleme (HAYDİ) mobil uygulamasıyla hayvan hakları gönüllüsü olabilirsiniz."

2. 3. BELEDİYELERDE HAYVANLARI KORUMA BİRİMLERİ

Hayvanları koruma kanununa göre yerel yönetimler olarak belediyelere görevler verilmiştir. Belediyeler genel olarak veteriner işleri ya da sağlık işleri müdürlükleri bünyesinde hayvanları tedavi eder, transferini sağlar ve hayvan koruma ve bakım barınaklarında hayvanlara barınma sağlarlar.

Hayvan barınakları; sevgiye, barınmaya, bakıma ve beslenemeye, kısacası bir yuvaya ihtiyacı olan minik sevimli sokak hayvanları için yuvadır. İhtiyaç sahibi hayvan dostlarımız için, onların tüm ihtiyaçlarını karşılayan ve profesyonellerce bakımlarının sağlandığı yerler olan hayvan barınakları, şüphesiz ki minik sevimli hayvan dostlarımızla iyi insanların buluşma noktasıdır.

İhtiyaç sahibi hayvanlar için gün içerisinde beslenme saatleri, egzersiz saatleri ve sağlıkları için düzenli veteriner kontrolü yapılır.

"Belediyelerin sokak hayvanlarını sahip çıkmasını veya tedavi etmesini istiyorsanız ALO 153'ü arayınız."

HAYVAN BARINAKLARI

Ankara hayvan barınakları

1. Cemil Erkök Rehabilitasyon Merkezi,
2. Çankaya Belediyesi Sahipsiz Hayvan Rehabilitasyon Merkezi,
3. Etimesgut Hayvan Barınağı,
4. Mamak Rehabilitasyon ve Geçici Bakım Merkezi,
5. Meliha Yılmaz Vakfı Gölbaşı Barınağı,
6. Patiliköy Köpek Sığınağı,
7. Şanslı Barınak (Mühye Barınağı),
8. Yenimahalle Belediyesi Hayvan Barınağı.

İstanbul Avrupa Yakası hayvan barınakları

1. Avcılar B. Veteriner İşleri Müd.- Sokak Hayvanları Kısırlaştırma ve Rehabilitasyon Merkezi,
2. Bağcılar Belediyesi Kısırlaştırma ve Rehabilitasyon Merkezi,
3. Bahçelievler Hayvan Kısırlaştırma ve Rehabilitasyon Merkezi,
4. Bakırköy Belediyesi Sokak Hayvanları Geçici Bakımevi,
5. Bayrampaşa Belediyesi Hayvan Barınağı,
6. Beşiktaş Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi,
7. Beylikdüzü Belediyesi Kısırlaştırma ve Rehabilitasyon Merkezi,
8. Beyoğlu Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi,
9. Büyükçekmece Sahipsiz Hayvanlar Bakım, Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi,
10. Esenler Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi,
11. Esenyurt Belediyesi Yakuplu Rehabilitasyon Merkezi
12. Fatih Belediyesi Yedikule Hayvan Barınağı,
13. Gaziosmanpaşa Belediyesi Kücükköy Rehabilitasyon Merkezi,
14. Güngören Belediyesi Hayvan Toplama ve Kısırlaştırma Merkezi,
15. İBB Kısırkaya Sahipsiz Hayvan Geçici Bakımevi ve Bahçeli Yaşam Alanı,
16. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hasdal Rehabilitasyon Merkezi,
17. Küçükçekmece Rehabilitasyon Merkezi,
18. Mimar Sinan Belediyesi Hayvan Barınağı,
19. Sarıyer Belediyesi Kısırkaya Rehabilitasyon Merkezi,
20. SHKD Doğal Yaşam Alanı,
21. Silivri Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi,
22. Şişli Belediyesi Hayvan Kısırlaştırma ve Rehabilitasyon Merkezi,
23. Zeytinburnu Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi.

İstanbul Anadolu Yakası hayvan barınakları

1. Beykoz Belediyesi Hayvan Barınağı,
2. Kadıköy Belediyesi Geçici Hayvan Bakım Merkezi,
3. Şile Belediyesi Hayvan Barınağı,
4. Tuzla Rehabilitasyon Merkezi,
5. Ümraniye Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi,
6. Üsküdar Belediyesi Sokak Hayvanları Barındırma ve Rehabilitasyon Merkezi.

2. 4. ORMAN YANGININDA HAYVANLARI KORUMAK

Bilindiği gibi Türkiye'de Ormanların %99'u devletindir ve devlet adına Orman Genel Müdürlüğü ormanların korunması ve geliştirilmesinden sorumludur. Orman yangınlarından birinci derecede sorumlu olan kurum Orman Genel Müdürlüğü'dür.

Orman Genel Müdürlüğü, orman işletme şefleri ve orman muhafaza memurları idaresinde orman yangın işçileri ve gönüllüleriyle orman yangınlarına müdahale edilmektedir.

Özellikle orman yangınlarında yaban hayatı büyük zarar görmekte, yaban hayvanları ciddi derecede etkilenmektedir.

1. **Duman ve yangın riskinden dolayı bölgeden uzaklaştırın.**
   El ile temas etmemeye çalışın, kıyafete sarabilirsiniz.
2. **Sıcak ortama alın.**
   Dışarı sıcak olsa da, vücut ısısının düşmemesi için sıcak ortam gereklidir.
3. **Yanık bölgeyi ılık su ile yıkayın.**
   12-18 derece su sıcaklığı uygundur.
4. **Yanık kısmın üzerini kapatın.**
   İmkân varsa arınık bir bezi ıslatıp sarabilirsiniz.
5. **Hayvanın üzerini örtün.**
   Kıyafet ya da battaniye kullanabilirsiniz.
6. **Hareketi kısıtlayın.**
   Kutu, kafes gibi bir alanı kullanabilirsiniz.
7. **Veteriner hekime ulaştırın.**
   Sessiz, ışık stresi olmayan bir şekilde en yakın veteriner hekime ulaşımı sağlayın.

Ne Yapmamalıyım?

1. Soğukta tutmayın.
2. Hayvanın tamamını yıkamayın, suya sokmayın.
3. Yanık kısmına yanık kremi dahil hiçbir şey sürmeyin.

"Orman yangınlarında gönüllü olarak ormancılık personeline destek olabilir ve orman yangınından etkilenen hayvanların haklarını koruyabilirsiniz.

Orman Yangını İhbar Hattı 177'dir."

Hayvanlar Hakkında Önemli Günler

4 EKİM DÜNYA HAYVAN HAKLARI GÜNÜ

Hayvan dostları ilk kez İngiltere'de 1822 yılında; hayvanları korumak, insanların hayvanlara iyi davranmalarını, daha iyi koşullarda beslenme ve korunmalarını sağlamak amacıyla Hayvanları Koruma Birliği'ni kurdular. Ülkemizde Hayvanları Koruma Derneği 1908 yılında kuruldu. Aynı amaçla dernekler birleşerek Hollanda - Lahey'de Dünya Hayvanları Koruma Federasyonu'nu oluşturdular.

1931 yılında Floransa'da toplanan bu kuruluş dünya üzerinde yok olma tehdidi altında bulunan hayvan türlerine dikkat çekmek üzere 4 Ekim'i Hayvanları Koruma Günü ilan etti.

4 Ekim Hayvanları Koruma Günü'nün amacı; evrende insanlardan başka canlılar olduğunu anlamak, onların yaşam alanlarına müdahale etmemek, yaşama hakkına saygı duymaktır.

Evde beslenen hayvanlara merhametli davranmak, koruyup kollamak, iyi koşullarda beslenmeleri, duyarlı davranılması konusunda farkındalık oluşturmaktır.

"Hayvan haklarını savunmak ve hayvanları korumak için bugün milat olabilir. Unutmayın 4 Ekim Hayvanları Koruma Günü'dür."

4 NİSAN DÜNYA SOKAK HAYVANLARI GÜNÜ

2010 yılında Hollanda'da Sokak hayvanlarıyla ilgili düzenlenen bir konferans sırasında ortaya çıkan **4 Nisan Dünya Sokak Hayvanlarını Koruma Günü** dünya genelinde kutlanmaktadır. Sokakta yaşayan evsiz hayvanların toplum tarafından fark edilmesini sağlamak amacıyla yola çıkılmış ve bu hayvanların yaşamsal haklarına dokunulmamasını sağlanmak hedeflenmiştir.

Barınmak için güvenli bir yeri olmayan, beslenmek için çöpleri karıştırmak zorunda olan, hastalandığında çaresiz kalan, üreyerek neslini devam ettirmek fıtri hakkıyken yavrularını güvende tutamayan sokaktaki masum canlardır.

"Sahipsiz kalan tüm sokak hayvanlarına merhametle sahip çıkmalıyız.

4 Nisan Dünya Sokak Hayvanlarını Koruma Günü kutlu olsun."

> ***"Merhametliler var ya, Rahmân işte onlara merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki gökyüzündekiler de size merhamet etsin."***
> ***Hz. Muhammed (s.a.v.)***

> ***"Bir milletin büyüklüğü ve ahlaki gelişimi, hayvanlara olan davranış biçimi ile değerlendirilir." Mahatma Gandhi***

Uluslararası Hayvan Hakları Belgeleri

4. 1. HAYVAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ

GİRİŞ

MADDE 1. — Bütün hayvanlar biyolojik denge kavramı içerisinde var olmak bakımından eşit haklara sahiptir.

MADDE 2. — Bütün hayvanlar saygı gösterilme hakkına sahiptir.

MADDE 3. —

1. Hayvanlara kötü muamele edilemez veya zalimane davranışlarda bulunulamaz.

2. Eğer bir hayvanın öldürülmesi gerekiyorsa, bu bir anda, acısız ve korku yaratmaksızın yapılmalıdır.

3. Ölü bir hayvana saygıyla davranılmalıdır.

MADDE 4. —

1. Vahşi hayvanlar yaşama hakkına ve kendi doğal çevrelerinde özgürce üreme hakkına sahiptirler.

2. Vahşi hayvanların özgürlüğünden uzun süreli alı konulması, avlanma ve balık tutma geçmiş zamana ait olup hangi sebeple olursa olsun vahşi hayvanların bu şekilde kullanımı hayati olmayıp, aksi davranışlar bu temel hakka karşıdır.

MADDE 5. —

1. Bir insanın desteğine ihtiyaç duyan her hayvan uygun beslenme ve bakımı görme hakkına sahiptir.

2. Hiçbir koşul atında terkedilemez veya adil olmayan bir şekilde öldürülemezler.

3. Her tür soy üretme ve hayvan kullanımında soyun fizyolojisine ve kendi türüne özel davranışlarına saygı gösterilmesi zorunludur.

4. Hayvanları içeren sergiler, gösteriler ve filmler hayvanların onuruna saygı göstermek zorunda olup hiçbir şekilde şiddet içeremezler.

MADDE 6. —

1. Hayvanlar üzerine yapılan fiziksel ya da psikolojik acı çekmeye sebep olan deneyler hayvanların haklarının ihlalidir.

2. Soyu tükenen hayvanların ya da yok edilen bir hayvanın yerine yenisinin ikame edilmesi yöntemleri geliştirilmeli ve sistemli olarak devam ettirilmelidir.

MADDE 7. — Gereği olmayacak şekilde bir hayvanın öldürülmesini içeren her kanun ya da buna yol açan her karar yaşama karşı işlenmiş suç kapsamındadır.

MADDE 8. —

1. Vahşi bir hayvan soyunun hayata kalma onurunu hiçe sayan her yasa ve böylesi bir harekete sebep olan her karar soykırıma eşdeğer olup soya kaşı işlenmiş suçtur.

2. Vahşi hayvanların katledilmesi ve üreme durumlarının tehdit edilmesi yumurtalarının kirletilmesi, yok edilmesi soykırım cürümüdür.

MADDE 9. —

1. Hayvanların kendilerine özgü yasal statüleri ve hakları hukuk tarafından tanınmak zorundadır.

2. Hayvanların güvenliğinin koruma altına alınması hususu Devlet örgütleri düzeyinde temsil edilmelidir.

MADDE 10. — Eğitimden ve okullaşmadan sorumlu merciler, vatandaşlarına çocukluktan itibaren hayvanları anlamayı ve saygı göstermeyi öğrenmeleri için olanak sağlamak zorundadır.

Hayvan Hakları Evrensel Beyannamesi 15 Ekim 1978 tarihinde Paris'teki UNESCO Merkezinde törenle ilan edilmiştir. Bu metin, 1989 yılında Hayvan Hakları Birliği tarafından tekrar düzenlenerek 1990 yılında UNESCO Genel Direktörü'ne sunulmuş ve aynı yıl halka açıklanmıştır.

4. 2. EV HAYVANLARININ KORUNMASINA DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

GİRİŞ

İşbu Sözleşmeyi imzalayan Avrupa Konseyi üyesi devletler;

- Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında daha sıkı bir birlik gerçekleştirmek olduğunu dikkate alarak,
- İnsanın yaşayan tüm canlılara ahlaki bir yükümlülüğünün olduğunu tanıyarak ve insan ile ev hayvanları arasında mevcut özel ilişkileri hatırda tutarak,
- Ev hayvanlarının yaşam kalitesine olan katkılarını ve bunun sonucu olarak da toplum için taşıdığı önemi dikkate alarak,
- İnsan tarafından bakılan hayvanların geniş çeşitliliğinden kaynaklanan güçlükleri dikkate alarak,
- Hayvanların, aşırı popülasyonlarına bağlı olarak, insan ve diğer hayvanların sağlık bilgisi, sağlık ve güvenlikleri açısından taşıdıkları riskleri dikkate alarak,
- Yabani hayvan varlığı örneklerinin evcil hayvanı olarak muhafaza edilmelerinin desteklenmemesi gerektiğini dikkate alarak,
- Ev hayvanlarının elde edilmesi, muhafaza edilmesi, ticari veya ticari olmadan üretilmesi, başkalarına devredilmesi ve ticaretini etkileyen farklı şartların bilincinde olarak,
- Ev hayvanlarının muhafaza edilme koşullarının her zaman sağlıklarını ve refahlarını geliştirmeye izin vermediğinin bilincinde olarak,
- Bilgi veya bilinç noksanlığı nedeniyle, bazen, ev hayvanlarına karşı davranışların önemli ölçüde değiştiğini kaydederek,
- Ev hayvan sahiplerinin sorumluluğu sonucunda doğacak temel müşterek davranış ve uygulama standardının sadece arzu edilen değil, aynı zamanda gerçekçi bir hedef olduğunu dikkate alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

BÖLÜM I-GENEL HÜKÜMLER

Madde 1.- Tanımlar

1. Ev hayvanı, insan tarafından özellikle evde, özel zevk ve refakat amacıyla muhafaza edilen veya edilmesi tasarlanan her türlü hayvanı ifade eder.

2. Ev hayvanlarının ticareti, kar amacıyla yapılan, ev hayvanlarının sahipliğinin değişmesine yol açan önemli miktarlardaki tüm düzenli ticari işlemleri ifade eder.

3. Ticari üretme ve barındırma, kar amacıyla ve önemli miktarda yapılan üretme ve barındırmayı ifade eder.

4. Hayvan barınağı, çok sayıda ev hayvanının muhafaza edilebileceği, kar amacı gütmeyen bir tesisi ifade eder. Ulusal mevzuat ve/veya idari tedbirler izin verdiğinde, bu gibi tesisler başıboş hayvanları da kabul edebilir.

5. Başıboş hayvan, evi olmayan veya sahibinin veya bakıcısının evinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahibinin ya da bakıcının kontrolü veya doğrudan denetimi altında bulunmayan ev hayvanını ifade eder.

6. Yetkili makam, üye ülke tarafından tayin edilen makamı ifade eder.

Madde 2.- Amaç ve Uygulama

1. Tarafların her biri; a) Bir kişi veya kurum tarafından evde ya da ticari üretme ve barındırma kuruluşlarında ve hayvan barınaklarında muhafaza edilen en hayvanları, b) Uygun hallerde başıboş hayvanlar, konularında İşbu Sözleşme'nin hükümlerine işlerlik kazandırılması için gerekli tedbirleri almayı taahhüt eder.

2. Bu Sözleşme'nin hiçbir hükmü hayvanların korunması veya tehdit altındaki yabani türlerin korunması konusundaki belgelerin uygulanmasını etkilemez.

3. İşbu Sözleşme'nin hiçbir hükmü, Tarafların ev hayvanlarının korunmasına yönelik daha sıkı tedbirleri kabul etme hürriyetine veya bu belgede yer alan hükümlerin işbu belgede özellikle belirtilmeyen hayvan sınıflarına da uygulanması hakkını etkilemez.

BÖLÜM II-EV HAYVANLARININ MUHAFAZA EDİLMESİ İÇİN KURALLAR

Madde 3.- Hayvanların refahı için temel kurallar

1. Hiç kimse bir ev hayvanının, gereksiz acı, sıkıntı veya ızdırap çekmesine sebep olamaz.

2. Hiç kimse bir ev hayvanını terk edemez.

Madde 4.- Muhafaza Etme

1. Bir ev hayvanını muhafaza eden veya bakımını kabul eden kişi, hayvanın sağlığı ve refahından sorumludur.

2. Bir ev hayvanını muhafaza eden veya onunla ilgilenen kişi, hayvanın cinsi ve ırkına bağlı olarak davranış gereksinimlerini dikkate alan barınak, dikkat ve ihtimamı sağlayacaktır.

Özellikle; a. Yeterli ve uygun gıda ve su verecek, b. Hareketi için uygun imkânları sağlayacak, c. Kaçışını önleyecek tüm makul tedbirleri alacaktır.

3. Bir hayvan; a. Yukarıdaki 2'nciparagrafta belirtilen şartlar yerine getirilmediği veya b. Belirtilen şartlar yerine getirilmesine rağmen hayvan esarete alışamazsa ev hayvanı olarak muhafaza edilemez.

Madde 5.- Üretim

Bir ev hayvanını üretmek için seçen bir kişi, o hayvanın, dişinin veya yavruların sağlık ve refahını risk altına sokabilecek anatomik, psikolojik ve davranış özelliklerini göz önünde bulundurmaktan sorumlu olacaktır.

Madde 6.-Ev Hayvanı Edinmede Yaş Sınırı

Hiçbir hayvanı ebeveynlerinin veya ebeveyn sorumluluğu taşıyan diğer şahısların açık rızası olmaksızın 16 yaşın altındaki kimselere satılamaz.

Madde 7.- Eğitim

Hiçbir ev hayvanı, sağlığına ve refahına zarar verecek şekilde, özellikle doğal gücünü ve kapasitesini aşacak biçimde ya da yaralanmasına veya gereksiz ağrı, acı, sıkıntı veya ızdırap çekmesine yol suni yardımlar kullanarak eğitilemez.

Madde 8.- Ticaret, Ticari Üretim ve Barındırma, Hayvan Barınakları

1. Sözleşme yürürlüğe girdiği tarihte ev hayvanlarının ticaretini, ticari amaçla üretimini yapan veya barındıran veya hayvan barınağı işleten her kişi, her Tarafça belirlenecek uygun süre içerisinde bu faaliyetlerini yetkili makama bildirecektir.

2. Bu bildirim,

a. Bu faaliyetlere dahil olan veya olacak ev hayvanı türlerini,

b. Sorumlu kişi ve onun bilgi düzeyini,

c. Kullanılan veya kullanılacak mülkün ve ekipmanın tanımını, belirtmelidir.

3. Yukarıda belirtilen faaliyetler ancak,

a. Profesyonel eğitim veya ev hayvanları konusunda yeterli deneyim sonucunda sorumlu kişinin faaliyette bulunmak için gerekli bilgi ve kapasiteye sahip olması,

b. Faaliyet için kullanılacak mülk ve ekipmanın 4'üncü maddede belirtilen şartları yerine getirmesi, durumunda gerçekleştirebilir.

4. Yetkili makam, 1'inci paragrafta belirtilen hükümler çerçevesinde yapılan bildirim temelinde, 3'üncü paragrafta belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini tespit

eder. Şayet şartlar gerektiği şekilde sağlanmamışsa, tedbirler tavsiye eder ve gerekiyorsa, hayvanların refahı için, faaliyetin başlatılmasını veya devam etmesini yasaklar.

5. Yetkili makam, ulusal mevzuat ile uyumlu olarak, yukarıda belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini denetler.

Madde 9.- Reklam, Eğlence, Sergi, Yarışma ve benzeri faaliyetler

1. Aşağıdaki şartlar sağlanmadıkça ev hayvanları reklam, eğlence, sergi, yarışma ve benzeri faaliyetlerde kullanılamaz.

a. Organizatörün bu hayvanlara, 4'üncü maddenin 2'inci fıkrasındaki koşullara uygun olarak davranılmasını sağlayacak gerekli şartları oluşturması ve

b. Ev hayvanlarının sağlık ve refahının risk altına sokulmaması.

2. a) Yarışma esnasında veya, b) Hayvanın sağlık ve refahını risk altına sokabilecek diğer zamanlarda, ev hayvanının doğal performans düzeyini arttırmak veya azaltmak amacıyla ona hiçbir madde verilemez, tedavi uygulanamaz veya cihaz tatbik edilemez.

Madde 10.- Cerrahi Operasyonlar

1. Bir ev hayvanının dış görünüşünü değiştirmeye yönelik veya diğer tedavi edici olmayan cerrahi müdahaleler yasaktır. Özellikle; a) Kuyruğunun kesilmesi, b) Kulaklarının kesilmesi, c) Ses tellerinin alınması, d) Tırnak ve dişlerin sökülmesi.

2. Bu yasaklamalara sadece aşağıdaki durumlarda müsaade edilecektir.

a) Bir veteriner hekimin, veterinerlikle ilgili tıbbi sebepler veya özel bir hayvanın yararı için gerektiğinde tedavi edici olmayan müdahaleyi gerekli görmesi,

b) Üremenin önlenmesi.

3. a) Hayvanın şiddetli acı çekeceği veya çekmesi muhtemel operasyonlar sadece anestezi uygulanarak ve bir veteriner hekim tarafından veya onun gözetiminde gerçekleştirilecektir.

b) Anestezi gerektirmeyen operasyonlar, ulusal mevzuata uygun olarak, yetkili bir kişi tarafından gerçekleştirilebilir.

Madde 11.- Öldürme

1. Veteriner hekim veya diğer bir yetkilinin yardımının hızlı bir şekilde temin edilemediği veya ulusal mevzuat kapsamında bir hayvanın acısını ortadan kaldırmaya yönelik acil veya ulusal mevzuatla öngörülen diğer tüm acil durumlar dışında, bir ev hayvanı ancak bir veteriner hekim veya diğer bir yetkili tarafından öldürülebilir. Tüm öldürmeler şartların gerektirdiği asgari düzeyde fiziksel ve manevi acı verecek şekilde gerçekleştirilecektir. Seçilen yöntem, acil durumlar dışında:

a) ani şuur kaybı ve ölümü gerçekleştirecek ya da

b) derin genel anestezi ile başlayacak, bunu kesin ve mutlak ölümü sağlayacak işlem izleyecektir. Öldürmeden sorumlu kişi, hayvanın cesedi yok edilmeden önce o hayvanın öldüğünden emin olacaktır.

2. Aşağıda belirtilen öldürme yöntemleri yasaktır.

a) 1.b paragrafında kaydedilen etkilerin gerçekleşmemesi durumunda, boğma veya nefessiz kalmasına neden olacak diğer yöntemler,

b) 1'inci paragrafta belirtilen etkileri sağlayacak, dozu ve uygulaması kontrol edilemeyen herhangi bir zehirli madde veya ilaç kullanımı,

c) Ani şuur kaybı meydana getirmeden yapılan elektrikle öldürme.

BÖLÜM III-HAYVANLAR İÇİN EK TEDBİRLER

Madde 12.- Sayılarının Azaltılması

Taraflardan biri, başıboş hayvan sayısının sorun yarattığını düşünürse, gereksiz ağrı, acı ve ızdırap çekmelerine sebep vermeyecek şekilde sayılarını azaltmak için uygun yasal ve/veya idari tedbirleri alacaktır.

a) Bu tedbirler aşağıdaki şartları karşılayacaktır; i. Bu hayvanlar yakalanacak ise, bunun hayvana fiziksel ve manevi olarak en az seviyede acı verecek şekilde gerçekleştirilmesi, ii. Yakalanan hayvanların muhafaza edilmesi veya öldürülmesi işlemlerinin bu Sözleşme'de belirtilen prensiplere uygun olarak gerçekleştirilmesi.

b) Taraflar, i. Köpek ve kedilere damgalama gibi az acı veren ya da hiç ağrı, acı ve ızdırap çektirmeyen uygun bir yöntemle aynı zamanda sahiplerinin isim ve adresleri ile birlikte numaraları kayda geçirilerek daimi kimlik sağlamayı, ii. Kedi ve köpeklerin plansız üremelerini azaltmak için bu hayvanların kısırlaştırılmalarını teşvik etmeyi, iii. Başıboş kedileri ve köpekleri bulan kişilerin, bu konuda yetkili makama bilgi vermelerini teşvik etmeyi, değerlendirmeyi taahhüt eder.

Madde 13.- Yakalama, muhafaza etme ve öldürme için istisnalar

Başıboş hayvanların yakalanmaları, muhafaza edilmeleri ve öldürülmeleri konularında bu Sözleşme'de yer alan prensiplere sadece hastalıkların kontrolüne yönelik Hükümet programları kapsamında kaçınılmaz hallerde istisna getirilebilir.

BÖLÜM IV-BİLGİLENDİRME VE EĞİTİM

Madde 14.- Bilgilendirme ve Eğitim Programları

Taraflar, ev hayvanlarının muhafaza edilmesi, üretilmesi, eğitimi, ticareti ve barındırılmaları ile ilgili kurum ve bireyleri bu Sözleşme'nin hükümleri veprensipleri hakkında bilinçlendirme ve bilgilendirmenin yaygınlaştırılması amacıyla bilgilendirme ve eğitim programları geliştirilmesini desteklemeyi taahhüt ederler. Bu programlarda özellikle aşağıda belirtilen noktalara dikkat çekilmelidir:

a) Ev hayvanlarının, yarışma amacıyla uygun bilgi ve beceriye sahip kişiler tarafından ticaret veya eğitilmelerinin gerekliliği,

b) Aşağıdaki hususların engellenmesi gerekliliği: i. Ebeveynlerinin veya ebeveyn sorumluluğu taşıyan diğer şahısların açık rızası olmadıkça 16 yaşından küçüklere ev hayvanlarının hediye olarak verilmesi, ii. Ev hayvanlarının ödül, hediye veya ikramiye olarak verilmesi, iii. Ev hayvanlarının plansız üretilmesi.

c) Yabani hayvanların ev hayvanı olarak alınması veya kabul edilmesinin, bu hayvanların sağlık ve refahına olumsuz sonuçları olabileceği,

d) Sorumsuz şekilde ev hayvanları edinmenin, istenmeyen ve terk edilen hayvan sayısının artmasına yol açma riski getirdiği.

BÖLÜM V-ÇOKTARAFLI MÜZAKERELER

Madde 15.- Çok Taraflı müzakereler

1. Taraflar, Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonraki beş yıl içerisinde ve bundan sonraki her beş yılda bir ve Tarafların ekseriyetinin talep ettiği her zaman Sözleşme'nin uygulanmasını ve Sözleşme'nin gözden geçirilmesinin veya bazı hükümlerinin daha kapsamlı hale getirilmesinin uygunluğunu incelemek üzere Avrupa Konseyi bünyesinde çok taraflı müzakereler yapacaklardır. Bu müzakereler, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'nin daveti üzerine gerçekleştirilecek toplantılarda yapılacaktır.

2. Tarafların her biri bu müzakerelere katılmak üzere bir temsilci görevlendirme hakkına sahiptir. Sözleşme'ye taraf olmayan Avrupa Konseyi üyesi herhangi bir ülke, toplantılarda bir gözlemci ile temsil edilme hakkına sahiptir.

3. Taraflar her müzakereden sonra, müzakere ve Sözleşme'nin işleyişi hakkında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne bir rapor sunacaklar ve gerekli gördükleri takdirde, Sözleşme'nin 15 ila 23'üncü maddelerine değişiklik teklif edebileceklerdir.

4. Taraflar, Sözleşme hükümlerine bağlı kalarak, müzakerelerin işleyiş kurallarını belirleyeceklerdir.

BÖLÜM VI-DEĞİŞİKLİKLER

Madde 16.- Değişiklikler

1. Taraf bir ülke veya Bakanlar Komitesi tarafından Sözleşme'nin 1 ila 14'üncü maddelerine getirilecek değişiklik önerileri, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirilecek ve bu öneriler Genel Sekreter tarafından Avrupa Konseyi'ne üye devletlere, her taraf ülkeye ve Sözleşme'nin 19'uncu maddesi hükümleri gereği Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlete gönderilecektir.

2. Bir önceki paragraf hükümlerine göre yapılan her değişiklik önerisi, Genel Sekreter'e gönderildiği tarihten itibaren iki aydan az olmayan bir süre içerisinde, düzenlenecek çok taraflı müzakerede incelenecek ve taraf ülkelerin üçte iki oy çokluğu ile kabul edilebilecektir. Kabul edilen metin taraf ülkelere gönderilecektir.

3. Herhangi bir ülke itirazda bulunmadığı takdirde her değişiklik, çok taraflı müzakerede kabul edilmesinden 12 ay sonra, yürürlüğe girecektir.

BÖLÜM VII-SONUÇ HÜKÜMLERİ

Madde 17.- İmza, onay, kabul, uygun bulma

Bu Sözleşme Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin imzasına açıktır. Sözleşme onay, kabul ve uygun bulma işlemlerine tabidir. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Madde 18.- Yürürlüğe girme

1. Sözleşme, Avrupa Konseyi'ne üye dört devletin, 17'nci maddenin hükümlerine uygun olarak, Sözleşme ile bağlı olduklarını bildirme tarihini takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

2. Sözleşme ile bağlı olduklarını daha sonra bildirecek her devlet için Sözleşme onay, kabul veya uygun bulma belgelerinin tevdi edildiği tarihi takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 19.- Üye olmayan devletlerin katılımı

1. Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20/d maddesinde belirtilen çoğunlukla ve taraf devletlerin Bakanlar Komitesi'nde bulunma hakkına sahip temsilcilerinin oybirliği ile alınan karar ile Avrupa Konseyi'ne üye olmayan her devleti Sözleşme'ye katılmaya davet edebilir.

2. Sözleşme, katılan her devlet için katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edildiği tarihi takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 20.- Bölgesel Hüküm

1. Her devlet, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesini tevdi ederken Sözleşme'nin uygulanacağı ülke ve ülkeleri belirleyebilir.

2. Her taraf, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne göndereceği bir beyan ile Sözleşme'nin uygulama alanını, bildirimde belirteceği başka ülkelere genişletebilir. Sözleşme, bu ülkeler için, Genel Sekreter tarafından beyanın alınmasını takip eden altı ayın birinci gününde yürürlüğe girer.

3. Önceki iki paragraf çerçevesinde belirlenen bölgelere ilişkin yapılan her beyan Genel Sekreter'e yapılacak bir bildirim ile geri çekilebilir. Geri çekme, bildirimin Genel Sekreter tarafından alınmasını takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 21.- Çekinceler

1. Her Devlet, Sözleşme'yi imzaladığı veya onay, kabul, uygun görme veya katılma belgelerini teslim ettiği sırada, 6'ncı madde ile 10'uncu maddenin 1'inci paragraf, 1(a) alt paragrafına bir veya daha fazla çekince koyduğunu beyan edebilir. Bunun dışında başka bir çekince konulamaz.

2. Önceki paragrafa göre çekince koyan her Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne göndereceği bir bildiri ile bu çekinceyi kısmen veya tamamen geri çekebilir. Ger çekme bildirinin Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren geçerlilik kazanır.

3. Sözleşme'nin bir hükmüne çekince koyan bir Taraf, bu hükmün diğer bir Tarafça uygulanmasını talep edemez, ancak bu çekince şayet kısmi veya şarta bağlı ise, hükmün, kendi kabul ettiği şekilde uygulanmasını talep edebilir.

Madde 22.- Fesih

1. Her Taraf, herhangi bir zaman, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bir bildirimde bulunarak, bu Sözleşme'den ayrılabilir.

2. Fesih, buna ilişkin bildirimin Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü geçerlilik kazanır.

Madde 23.- Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Konsey üyesi devletlere ve bu Sözleşme'ye katılan veya katılmaya davet edilen devlete; a. her imza, b. her onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdii, c. Sözleşme'nin, 18'inci, 19'uncu ve 20'nci maddeler uyarınca yürürlüğe girdiği tarih, d. İşbu Sözleşme ile ilgili diğer her karar, bildirim veya bilgilendirme, Hakkında bildirimde bulunacaktır.

13 Kasım 1987 tarihinde Strazburg'da her iki metin aynı şekilde geçerli olmak üzere, İngilizce ve Fransızca Avrupa Konseyi arşivine tevdi edilecek şekilde tek bir suret olarak düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi olan devletler ile Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlete aslına uygunluğu onaylanmış bir suretini gönderecektir.

2. BÖLÜM

Doğa Koruma ve Ormanlarımız

Türkiye Cumhuriyeti'nin yüz ölçümü 785.345 kilometre karedir. Bu alanın % 3'ü Avrupa kıtasında yer alan Trakya'da bulunmaktadır. Geri kalan % 97'lik bölümü Asya kıtasında yer alır ve Anadolu olarak adlandırılır. Türkiye nüfusu 75.6 milyon olup bunun % 65.1'i şehirlerde yaşamaktadır.

Türkiye yüzölçümünün % 35'i ekilebilir tarım arazisidir. Ormanlar tüm alanın %27'sini kaplar ve yaklaşıkyarısı bozuk denilen geçiş niteliğindeki ormanlardır. Tamamı çayır ve mera alanı olarak dikkate alınan step alanları ve marjinal araziler % 27 olarak hesaplanmaktadır. Ülkemizin % 11 ise yerleşim alanıdır.

Türkiye'de bulunan 3 ana ekosistemi anlarsak, biyolojik çeşitliliği anlar, doğa kültürünün oluşmasına katkı sağlayabiliriz " denebilir.

1. 1. EKOSİSTEMLER

1. 1. a. Anadolu Stebi; Endemik Ve Nadir Türlerinin Kaynağı

Step ekosistemleri yabani hayvan ve bitki türleri için büyük öneme sahiptir. Çünkü bu geçiş ekosisteminde hayvan tür sayısı çok zengindir.

Yabani türlerin sağladığı ekonomik, ekolojik ve sosyo kültürel kıymetin ne kadar değerli olduğunu anlamak önemlidir. Yabanitürler sadece ülkelerin değil aynı zamanda tüm dünyanın ortak mirası olarak kabul edilmektedir. **Meşe, karaçam, ardıç** gibi ağaç türlerine geçiş yapan yerlerde hayvan tür çeşitliliği daha fazladır. **Ardıç kuşu, arı, karınca, kelebek, sincap, porsuk, tilki gibi sayılabilir.**

Tarım ekosistemi ve mera ekosistemi bu kapsamda değerlendirilebilir.

1. 1. b. Ormanlarımız; Manzara, Ürün, Kültür ve Biyoçeşitlilik

Sosyal, kültürel, ekonomik, biyolojik, ruhsal, estetik ve teknolojik gelişmelerin hızlı olduğu günümüzde orman kaynakları; **"Başlıca unsuru ağaç olmak üzere, geniş bir alanda kendine özgü iklim oluşturabilen, özellikle belirli yükseklik, yapı ve sıklıktaki ağaçların, ağaççık, çalı, otsu bitkilerin, yosun, eğrelti, mantarların, toprak altında ve üstünde yaşayan mikroorganizmaların, havanın, suyun, çeşitli böcek ve hayvanların orman toprağıyla beraber oluşturduğu bir yaşam birliği"** olarak tanımlanmaktadır.[11]

Orman kavramını hukuki açıdan tanımlamak bir hayli güçtür. Ağaç ihtiva eden her yere hukuki açıdan orman denilemeyeceği gibi, ağaç ihtiva etmeyen bazı alanların da orman kapsamına sokulması gerekmektedir. Birçok tanımı olan 'orman' kavramı; yürürlükteki 6831 sayılı Orman Kanunu'nun birinci maddesinde hukuki olarak kısaca; "Tabii olarak yetişen ve emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleri ile birlikte orman sayılır" şeklinde belirtilmiştir.

Ormancılık çok büyük bir sektördür.Onlarca fabrika, tonlarca ithalat ihracat kapasitesi vardır.Bu alanda görevli devlet kurumları ve çalışan çeşitli özel sektör ve sivil toplum kuruluşları vardır.

[11] Çetin, M., (2014) Ağaçlandırma Ve Erozyon Kontrolü Projelerinin Oluşturduğu Dışsallıkların Belirlenmesi: Balıkesir İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Isparta. Danışmanlar; Prof. Dr. Ahmet Tolunay.

Orman Genel Müdürlüğü, bilinen tüm ormanları korumak, geliştirmek ve faydalanmayı geliştirmekle sorumludur. Fidan dikmek ve orman yangını söndürmek önemli işlerindendir.[12]

Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğü, ülkemizde milli park, tabiat parkları, yaban hayatını koruma sahaları, tabiat alanı, anıt ağaçları gibi korunan alanları korumak, geliştirmek ve bilgilendirici çalışmalar yapmakla görevlidir.

Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, toprağın korunması; toprağın faydalarının bilinmesi; sel çığ heyelan gibi afetler, çölleşme ve erozyondan arazileri korumak için projeler geliştirmektedir.

Orman Mühendisleri Odası, özel sektörü, onlarca sivil toplum kuruluşu, binlerce teknik elemanı ve işçisi ile bu sektöre hizmet vermektedir. Bu anlamda orman bazıları için iş yeridir. Orman kesimcisi ile yahut tahtacı dediğimiz taife için yurdun dört bir yanında makta alanları (kesim alanı) oluşturulmuştur.

Karadeniz Bölgesinde iğne yapraklı ve geniş yapraklı orman vardır. Örneğin Artvin ili yöremizde bulunan ılıman kuşak yağmur ormanları yaylalarımızla birlikte doğal ormanların görülmeye değer en güzel örneklerini oluştururlar. Ladin, sarıçam, göknar, kayın ormanlarında çeşitli hayvan türleri yaşayabilmektedir.

[12] Orman yangınları için Orman Genel Müdürlüğü acil numarası ALO 181 'i arayabilirsiniz.

Akdeniz Bölgesinde Toros Dağları, dünyanın günümüze ulaşan en geniş Kızılçam(), Servi (*Cupressussempervirens*) ve Toros Sediri (*Cedruslibani*) ormanları ile birlikte çok yüksek endemizm oranına sahiptir. Avrupa'da küresel olarak tehdit altında olan **Kara Akbaba ve Şah Kartal** gibi birçok yaban hayvanı türümüz Türkiye ormanlarında üremektedir. Ormanlarımızdaki birçok tatlı ve soğuk su kaynakları yerli alabalık türlerini barındırmakta ve sportif olta balıkçılığı faaliyetleri için mükemmel fırsatlar sağlamaktadır.

Dağ ekosistemi de orman ekosisteminin bir parçası sayılmaktadır.

1. 1. c. Sulak Alanlar; Yerli ve Göçmen Pek Çok Kuş Türünün Yuvası

Kıyı deniz ekosistemi ve iç sular ekosistemi olarak çeşitlenebilir. Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz olmak üzere ülkemizi çevreleyen denizler ve kıyıları ekosistemi zenginleştirir.

Göl, gölet, baraj, ırmak gibi Türkiye'nin sulak alanları 1 851 000 ha alan kaplar ve çok sayıda sukuşunave diğer sucul türlere besin, habitat ve barınak sağlar. Sulak alanlar, pek çok su kuşunun yuvalama ve üreme alanıdır. Ülkemizde 135'i uluslararası öneme sahip 3000 civarında sulak alan bulunmaktadır.

Küresel ölçekte tehdit altında bir tür olan **Tepeli Pelikan** (*Pelecanuscrispus*) Manyas Gölü'nde yuvalar. Yine küresel olarak tehdit altında diğerbir tür olan **Dikkuyruk Ördeği** (*Oxyuraleucocephala*) dünya popülasyonununyaklaşık % 70'i Türkiye sulak alanlarında özellikle BurdurGölünde kışlamaktadır. Tuz Gölü 10 000'den fazla yuva ile **Flamingolar** (*Phoenicopterusruber*) için en önemli kuluçka alanıdır. Türkiye'nin Akdenizve Ege kıyıları nesilleri tehdit altında olan **Akdeniz Foku** (Monachusmonachus) ve **Deniz Kaplumbağaları** (*Carettacarettave Cheloniamydas*)için barınak sağlar.

Türkiye'nin çarpıcı biyolojik çeşitliliğinin oluşmasında iklim ve topografya çok önemli bir rol oynamıştır. **Ülkemiz 11 000'den fazla bitki, 162 memeli, 460 kuş, 716 balık ve 141 sürüngen türünden oluşan çok zengin bir fauna ve floraya sahiptir. 3000 den fazla bitki türü sadece Türkiye'ye özgüdür.** Ayrıca, milyonlarca göçmen kuşun kullandığı ve Batı Palearctik-Afrika arasında bulunan üç ana göç yolundan ikisi Türkiye'den geçmektedir.

TÜRKİYE ORMAN VARLIĞI HARİTASI

Harita Kaynak; Orman Genel Müdürlüğü yayınlarından elde edilmiştir.

Harita Kaynak; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yayınlarından elde edilmiştir.

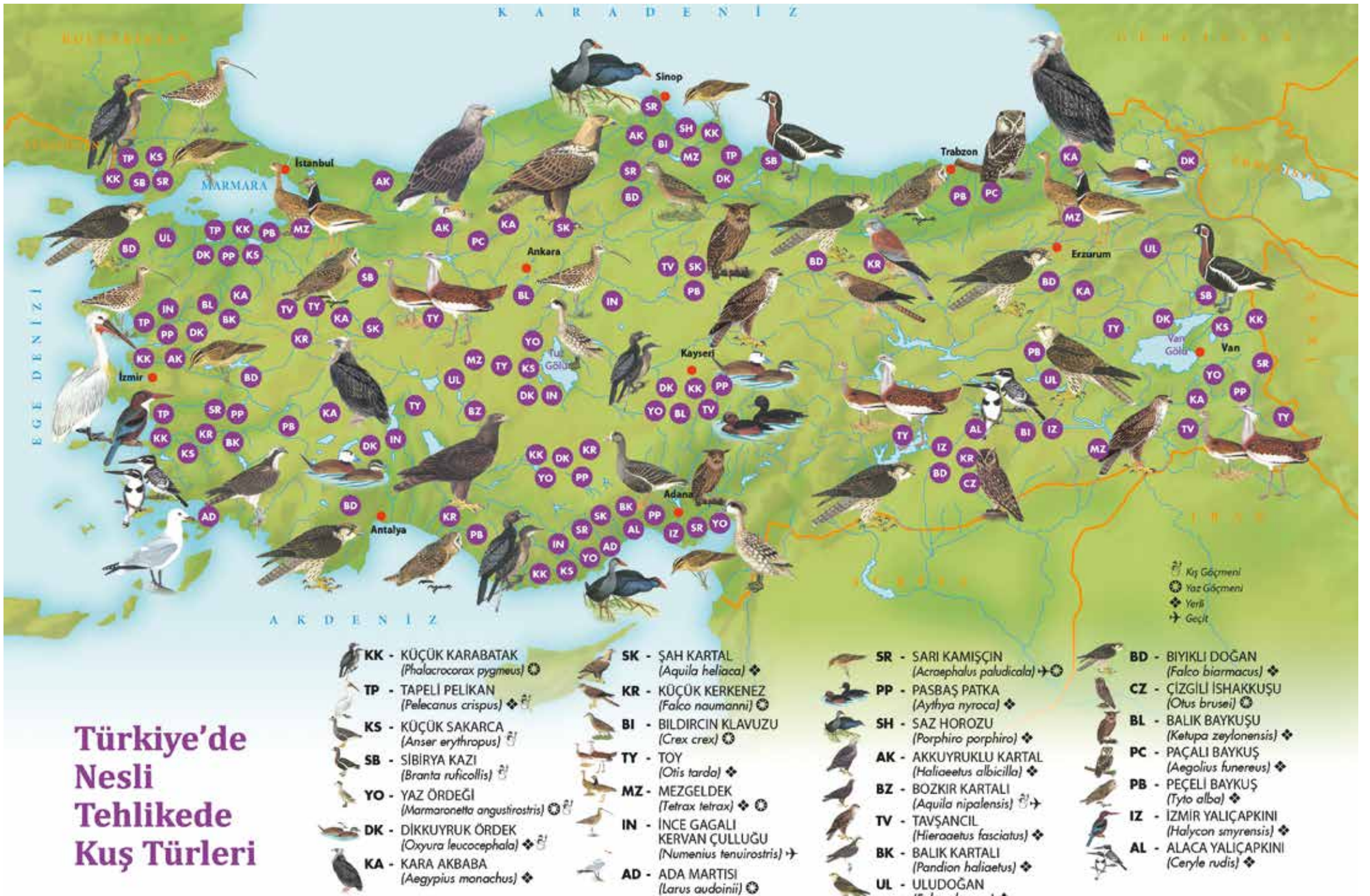

Türkiye'de Nesli Tehlikede Kuş Türleri

- KK - KÜÇÜK KARABATAK *(Phalacrocorax pygmeus)*
- TP - TAPELİ PELİKAN *(Pelecanus crispus)*
- KS - KÜÇÜK SAKARCA *(Anser erythropus)*
- SB - SİBİRYA KAZI *(Branta ruficollis)*
- YO - YAZ ÖRDEĞİ *(Marmaronetta angustirostris)*
- DK - DİKKUYRUK ÖRDEK *(Oxyura leucocephala)*
- KA - KARA AKBABA *(Aegypius monachus)*
- SK - ŞAH KARTAL *(Aquila heliaca)*
- KR - KÜÇÜK KERKENEZ *(Falco naumanni)*
- BI - BILDIRCIN KLAVUZU *(Crex crex)*
- TY - TOY *(Otis tarda)*
- MZ - MEZGELDEK *(Tetrax tetrax)*
- IN - İNCE GAGALI KERVAN ÇULLUĞU *(Numenius tenuirostris)*
- AD - ADA MARTISI *(Larus audoinii)*
- SR - SARI KAMIŞÇIN *(Acraephalus paludicala)*
- PP - PASBAŞ PATKA *(Aythya nyroca)*
- SH - SAZ HOROZU *(Porphiro porphiro)*
- AK - AKKUYRUKLU KARTAL *(Haliaeetus albicilla)*
- BZ - BOZKIR KARTALI *(Aquila nipalensis)*
- TV - TAVŞANCIL *(Hieraaetus fasciatus)*
- BK - BALIK KARTALI *(Pandion haliaetus)*
- UL - ULUDOĞAN *(Falco cherrug)*
- BD - BIYIKLI DOĞAN *(Falco biarmacus)*
- CZ - ÇİZGİLİ İSHAKKUŞU *(Otus brusei)*
- BL - BALIK BAYKUŞU *(Ketupa zeylonensis)*
- PC - PAÇALI BAYKUŞ *(Aegolius funereus)*
- PB - PEÇELİ BAYKUŞ *(Tyto alba)*
- IZ - İZMİR YALIÇAPKINI *(Halycon smyrensis)*
- AL - ALACA YALIÇAPKINI *(Ceryle rudis)*

Harita Kaynak; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yayınlarından elde edilmiştir.

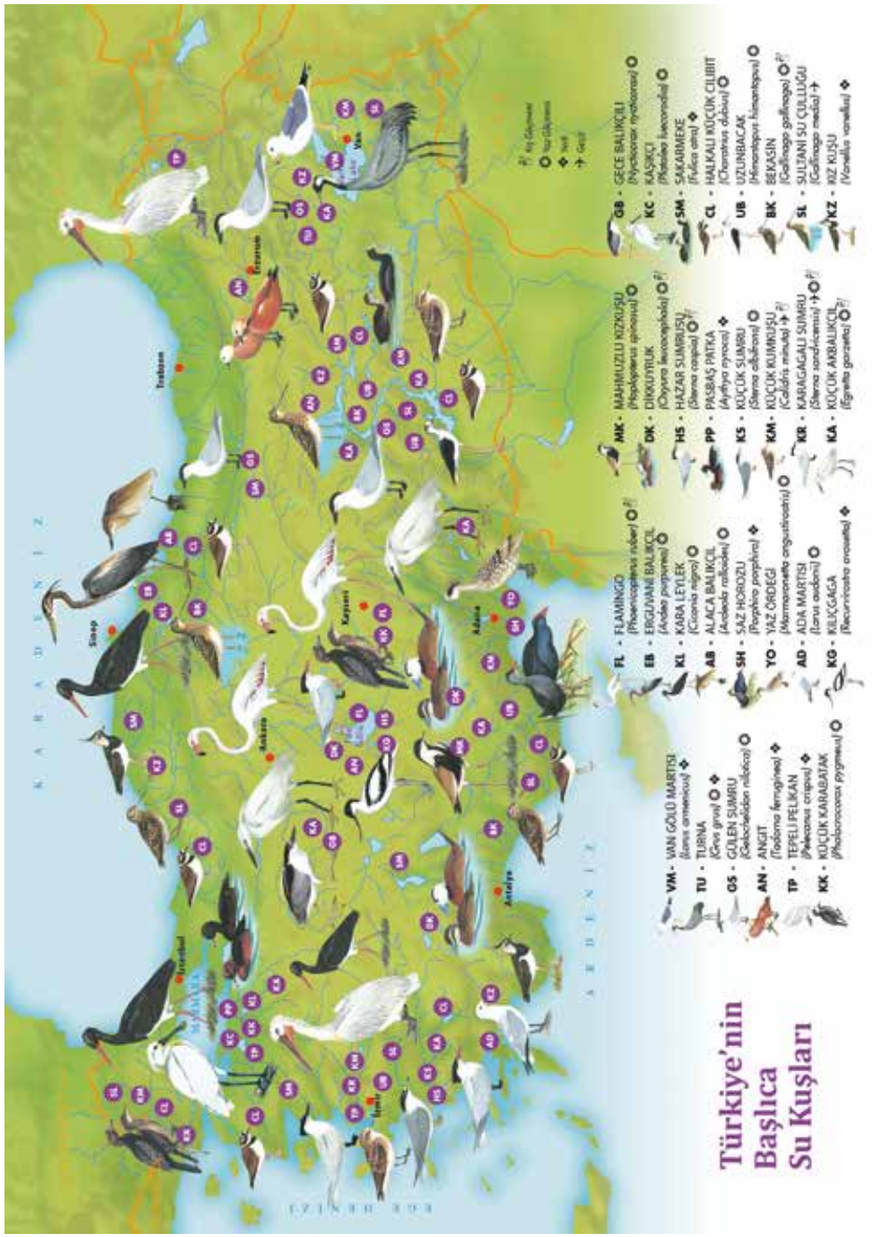

Harita Kaynak; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yayınlarından elde edilmiştir.

1. 2. KORUNAN ALANLAR

Genel olarak Doğa Koruma Ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından koordine edilen 2873 sayılı Milli Parklar Yasası koruma alanlarının statülerini belirler ve bu alanların tesisi, geliştirilmesi ve yönetimi için gerekli hukuki düzenlemeleri getirir.

Milli Parklar Kanunu ile korunan bu alanlara ilave olarak, nadir ve nesli tehlike altında olan türleri yaşadıkları habitatlarla birlikte korumak amacıyla 4915 sayılı kanuna istinaden Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ilan edilmiştir. Baraj gölleri ile birlikte, sulak alanlarımızın %60'ı çeşitli statülerle koruma altına alınmıştır.

KORUNAN ALAN STATÜSÜ	ADET	ALAN (HA)
Milli Park	45	895.955
Tabiat Parkı	250	105.611
Tabiatı Koruma Alanı	31	46.521
Tabiat Anıtı	115	9.244
Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	84	1.162.788
Ramsar Alanı	14	184.487
Ulusal Önemi Haiz Sulak Alan	59	869.697
Mahalli Önemi Haiz Sulak Alan	13	14.513
Muhafaza Ormanı	55	251.493
Kent Ormanı	134	10.198
Gen Koruma Ormanı (in-situ)	325	43.016
Tohum Meşceresi (in-situ)	315	41.567
Tohum Bahçesi (ex-situ)	202	1.471
Tek Yüzey Haline Getirilmiş TOPLAM	1.642	3.407.566
Özel Çevre Koruma Bölgesi	18	2.586.774
Doğal Sit	2.574	1.784.071
Tekyüzey Haline Getirilmiş		
Brüt Genel Toplam		7.908.243
Genel Toplam	4.224	6.777.346
Korunan Alanların Ülke Yüzölçümüne Oranı (%)		8,69

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (2863) ve Çevre Kanunu (2872) ile tesis edilen korunan alanlar bulunmaktadır.

Anadolu coğrafyası 2 milyon- 10 bin yıl öncesi son buzul çağında kuzeyden güneye doğru omurgalı hayvan türleri için bir sığınak olmuştur. Türkiye tür sayısı ve endemik türlerin varlığı bakımından zengin bir ülkedir. **Doğu Karadeniz Bölgesi, Karadeniz dağları, Trakya, Akdeniz Bölgesi Toros Dağları, Amanos dağları, Anadolu çaprazı ve Güney Doğu Anadolu bölgesi** iki yaşamlı, sürüngen ve memeliler açısından hem endemiklik hem de genetik çeşitlilik bakımından önemlidir. Su habitatı olan ırmak, dere, göl gibi alanlar balıklar için ve önemli göç yolunda olan bazı milli parklar, sulak alanlar, tabiat parkı gibi korunan alanlar önemlidir. Tabloda, Türkiye korunan alanları ile ilgili 2020 yılı verileri verilmiştir (URL-3).[13]

[13] URL-3; https://wwftr.awsassets.panda.org/downloads/korunanalanlar_korumazsakkaybederiz__rapor__web.pdf

Hayvanlarla İlgili Genel Bilgiler

Türkiye, flora açısından zengin ve ilginç olduğu gibi hayvan varlığı açısından da bulunduğu kuşak itibariyle zengindir. Anadolu'nun Avrupa ve Asya kıtaları arasın da köprü oluşturması ve Akdeniz ile Afrika'ya uzanması dolayısı ile Anadolu'nun göç yolu üzerinde bulunması, farklı iklim ve ekosistem tiplerine sahip olması, florasının zengin olması ve dolayısı ile besin ihtiyacı olan birçok hayvan türünün kendisine uygun yaşam alanı bulabilmesi sayılabilir. Bu zengin ekolojik faktörler faunanın zenginliğine de yansımıştır.

2. 1. ENDEMİK VE NESLİ TEHLİKE ALTINDA HAYVAN TÜRLERİ

Özellikle omurgalı hayvanlara ait endemizm durumu, tehlike sınıfları ve koruma altına alınan türlerle ilgili araştırmalar devam etmektedir. Türkiye'de bugüne kadar belirlenen toplam omurgalı hayvan türü sayısı 1500'e yakındır.

Buna göre;

- Türkiye'de yayılış gösteren 131 sürüngenden 16'sı endemik olup 10'u tehdit altındadır.
- Dünyanın iki büyük kuş göç yolu üzerinde bulunan ülkemizde 463 kuş türü tespit edilmiştir. Kuşlardan Türkiye'ye endemik tür yoktur.
- Ülkemizde tespit edilen 170 memeli hayvandan 5 tür, 32 alttür;
- Tespit edilen 131 sürüngenlerden 16 tür ve/veya alttür;
- Ülkemizde bilinen 236 tür tatlı su balığından 70 tür/alttür endemiktir.
- Denizlerimizde 480, İki yaşamlılar 8'i endemik 30 türle,
- Sürüngenler ise 17'si endemik 120 türle temsil edilmektedir (http://www.iucnredlist.org).

2. 2. OMURGASIZ VE OMURGALI HAYVANLAR

Hayvanlar genel olarak omurgasız ve omurgalı hayvanlar olmak üzere 2'ye ayrılır. Omurgasız hayvanların özellikleri öncelikle iskelet sistemi yoktur. Omurgasızların suda yaşayanları solungaçla solunum yaparlar. Karada yaşayanları ise trake ve deri solunumu yaparlar. Omurgasız hayvanları 6 ayrı grup altında toplayabiliriz. Bunlar kısaca **Süngerler, Sölentiler, Solucanlar, Yumuşakçalar, Eklem Bacaklılar, Derisi Dikenliler** olmak üzere 6 ayrılır. Omurgasız olarak solucan, sinek, kelebek, midye, salyangoz gibi hayvanlar sıralanabilir.

Türkiye omurgalı faunası üzerine birçok çalışma yapıldığı için fauna büyük oranda ortaya çıkmıştır. Omurgalı hayvanlar; **Balıklar, Çift yaşamlılar, Sürüngenler, Kuşlar ve Memeliler** olmak üzere 5 ana gruba ayrılmıştır.

Omurgalı hayvanların ortak özellikleri

1. Her birinin sırtında omurga ve omurganın içinde omurilikleri vardır.
2. Kafataslarının içerisinde beyin bulunur.
3. Kafatası ve sinir sistemleri oldukça gelişmiştir.
4. Organları diğer türlere göre daha gelişmiştir.
5. Kapalı dolaşım sistemleri vardır. Yani atardamar, toplardamar, kılcal damar ve kalpleri vardır.
6. Kan, damarların içinde hareket eder.
7. Kanlarında hemoglobin adı verilen hücre varmış ve kan renkleri bu yüzden kırmızıdır.
8. Vücutlarını kaplayan derileri vardır.
9. Denizdeki omurgalılar solungaç, karadakiler akciğer ile solunum yapar.
10. Kıkırdak ya da iskeletleri vardır.

BALIKLAR; İlk sırada balıklar var. Su ekosisteminde yaşayan balıklar, solungaçlarıyla nefes alır. Kalpleri iki odacıklı ve kalpte sadece kirli kan bulunur. Vücutlarında renkli pulları ve yüzgeçleri bulunur. Bazı balıklarda kıkırdak bazı balıklarda ise kemik bulunur.

ÇİFTYAŞAMLILAR; Bu grupta sadece iki canlı türü vardır; **kurbağalar ve semenderler**. Larvaları suda, yetişkinleri hem karada hem suda yaşayabilirler. Diğer omurgalılardaki gibi vücutları deri ile kaplıdır ancak derileri nemli ve yumuşaktır. Kalplerinde 3 odacıklıdır.

SÜRÜNGENLER; Onlar da hem suda hem karada yaşayabilirler. Vücutları su kaybetmelerini önlemek amacıyla keratin denilen bir tabakayla örtülüdür. Kış uykusuna yatan sürüngenlerden sadece timsahın 4 odacıklı kalbi vardır ve diğerleri 3 odacıklıdır. Sürüngenler arasında **timsah, kaplumbağa, bukalemun, yeşilkertenkele** sayılabilir.

KUŞLAR; Tüyleri hem uçmalarına hem de ısınmalarına yarar. Akciğerleriyle solunum yapar. Kalplerinde iki kulakçık iki karıncık olmak üzere 4 odacık bulunur. Dişleri yoktur ve yumurtlayarak çoğalırlar. **Tavuk, penguen ve deve kuşları** da bu gruba girer.

MEMELİLER; Memeli hayvanlar; gagalı, plasentalı ve keseli olmak üzere üç gruba ayrılırlar. Hayvanlar arasında en gelişmiş türlerden biridir. Yavrularını doğurarak dünyaya getirirler. Hem suda hem de karada yaşayan türleri vardır. **Kirpi, sincap, kanguru, fok, kedi, köpek, maymun** ve hatta suda yaşamasına rağmen balina da memeli grubuna girmektedir. **En büyük memeli balina, en küçük memeli yarasadır.**

2. 3. BİYOKAÇAKÇILIK

Ülkemizde endemik yada nadir bulunan hayvan türler **koleksiyonculuk; uluslararası ticaret, ilaç ve tekstil sanayi, biyoteknoloji, kozmetik gibi çeşitli sanayi dallarında; biyolojide sistematik, genetik ve farklı bilimsel araştırmalarda kullanmak** için biyokoçakçılık yapılmaktadır.

Omurgalı hayvan türlerinin biyokaçakçılığa maruz kalabileceği riskli dönemler bölgelerin iklimine ve sıcaklık değişimine göre farklılıklar gösterir. Ayrıca, doğadan elde edilmek istenen materyale bağlı olarak biyokaçakçılık riski bakımından üreme, yumurtlama ve doğum zamanları da önem taşımaktadır. Örneğin balıkların, sürüngenlerin ve kuşların yumurtaları hedeflenmişse, yumurtlama dönemlerinde biyokaçakçılık riski artacaktır.

Baharın başlaması ve sıcaklıkların artması le birlikte Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden başlamak üzere iki yaşamlılar, sürüngenler ve kış uykusuna yatan memeliler (yarasalar, yediuyurlar, bazı böcekçil, kemirici ve karnivorlar) uykudan uyanırlar veaylarının ilk dönemlerinde üreme faaliyetlerine başlarlar.

Sıcak mevsimlerde omurgalıların çoğu üreme ve yavrulama sürecine girdiğinden bütün bölgeler için Nisan-Kasım ayları en aktif dönemlerdir. Yaz döneminde ülkemizin her bölgesinde omurgalı türleri yakalanabilir ve yurt dışına kaçırılabilir.

"Biyokaçakçılıkla mücadele için araştırma izni sorulabilir veya web sayfasından Gümrük İhbar Formu doldurulabilir veya ALO GÜMRÜK 136'ya bilgi verilebilir."

2. 4. AVCILIK VE AV İZİNLERİ

4915 sayılı Kanunun uygulamaya aktarılması için Merkez Av Komisyonunun aşağıda belirtilen konularda her yıl almış olduğu kararlar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir;

- Avına izin verilecek ve korunacak türlerin belirlenmesi,
- Av hayvanı gruplarına göre bölgesel avlanma sezonunun belirlenmesi,
- Avcı başına tür bazında avlanma miktarlarının belirlenmesi,
- İzin verilen avlanma yöntemlerinin belirlenmesi,
- Avlanmaya izin verilen ve yasaklanan sahaların belirlenmesi,
- Avlanma zamanı ve izin verilen günlerin belirlenmesi,

Ülkemizde Tarım ve Orman Bakanlığınca 12 memeli ve 134 kuş av hayvanı olarak belirlenmiştir. Av sezonunda 7 memeli ve 31 kuş türünün Merkez Av Komisyonu Kararları doğrultusunda yerli avcılar tarafından avlanmasına izin verilmiştir. Bir avcı Çarşamba, Cumartesi, Pazar ve resmi tatil günlerinde gün doğumundan bir saat önce ve gün batımından bir saat sonraki zaman aralığında avlanabilmektedir.

Büyük memeli av hayvanlarının avına av turizmi kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilmektedir.

Her yıl Merkezi Av Komisyonu tarafından "av sezonu ve memeli / kuş türleri için günlük avlanma limitleri" belirlenmektedir.

Avcılık için izin verilen bazı hayvan türleri;
Ayı *(Ursus arctos),*
Kurt *(Canis lupus),*
Yaban domuzu *(Sus scrofa),*
Kızıl geyik *(Cervus elaphus),*
Alageyik *(Dama dama),*
Karaca *(Capreolus capreolus),*
Ceylan *(Gazella marica),*
Dağ ceylanı *(Gazella gazella),*
Çengel boynuzlu dağ keçisi *(Rupicapra rupicapra),*
Yaban keçisi *(Capra aegagrus),*
Yaban koyunu *(Ovis gmelinii gmelinii)*

2. 5. ATMACACILIK

Türkiye'de atmacacılık Osmanlı İmparatorluğu zamanından beri geleneksel olarak yapılmaktadır. Atmacacılık, Türkiye'nin kuzeydoğu bölgesindeki Rize ve Artvin illerinde yırtıcı kuş olarak kullanılan **Atmaca (*Acipiternisus*)** ile genellikle bıldırcın avlama şeklinde uygulanmaktadır. Atmacacılık belgesi alabilmek için adaylar eğitim alarak uygulanan sınavda başarılı olmak ve avcılık belgesi alması da zorunludur.

Atmacacıların iki atmaca yakalama hakları olup atmacalardan birisi göç döneminde bırakılmakta diğeri ise atmacacı tarafından sürekli olarak tutulabilmektedir.

Harita Kaynak; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yayınlarından elde edilmiştir.

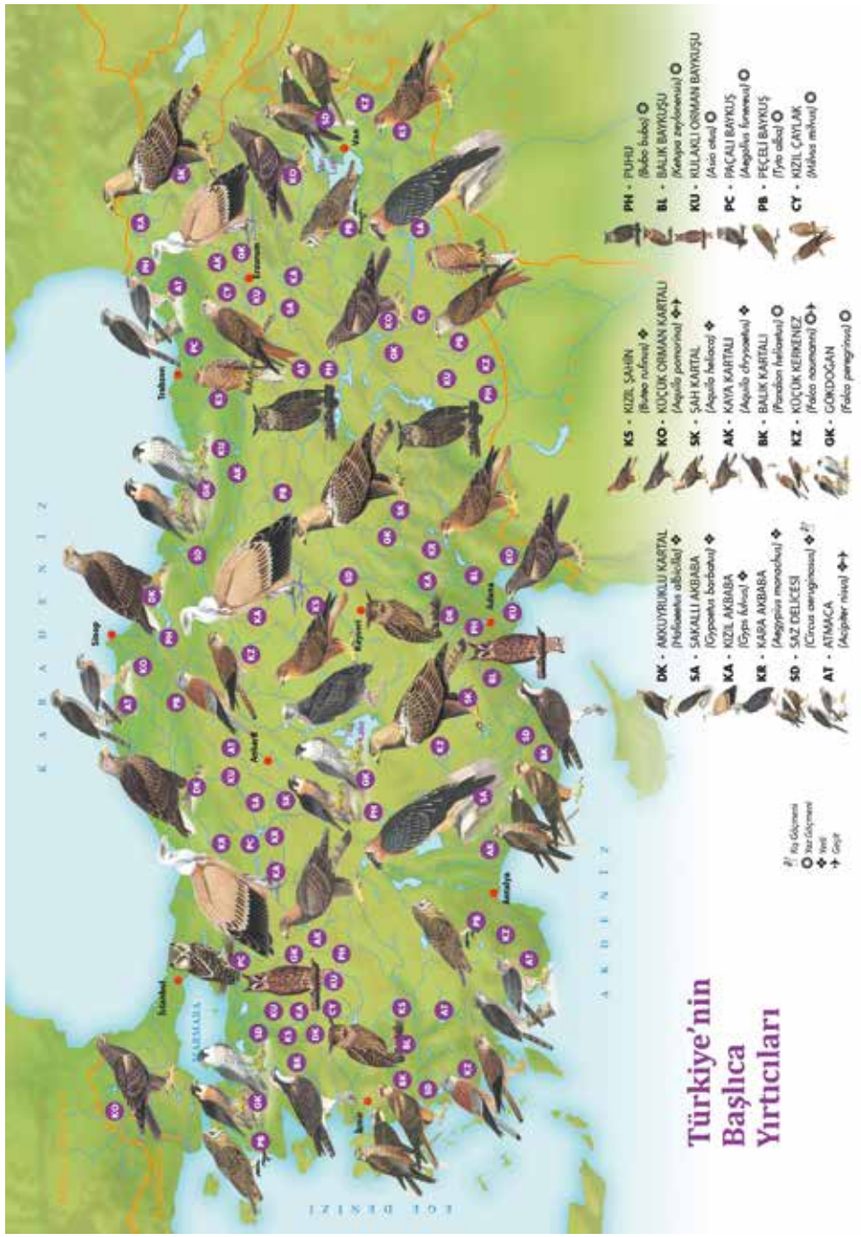

Harita Kaynak; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yayınlarından elde edilmiştir.

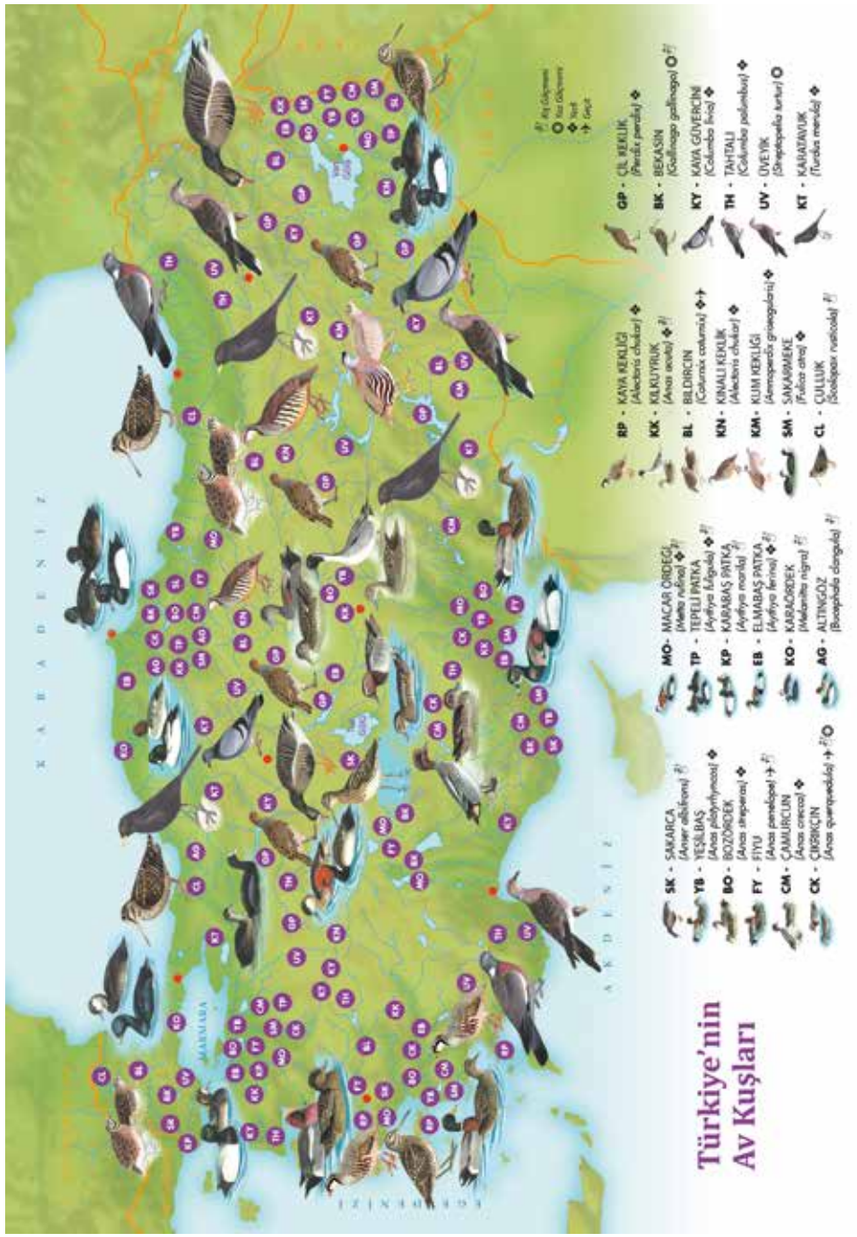

2. 6. BALIKÇILIK

Tarım ve Orman Bakanlığı, nehir, göl ve baraj gibi orman içi suların korunması, geliştirilmesi ve yönetiminden sorumlu olup bu alanlarda yapılan sportif olta balıkçılığı faaliyetlerini düzenlemektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı halkın kültür balıkçılığına teşvik edilmesi için alabalık ve sazan türleri için üretim çiftlikleri kurmuştur. Yerli türlerimizin korunması için yapılan koruma-kontrol faaliyetlerinin yanı sıra, yerli tür popülasyonlarının azaldığı veya yok olduğu nehir ve göllerde de stok arttırma ve yerleştirme faaliyetleri yürütülmektedir. Stok arttırma faaliyetleri çerçevesinde, endemik türümüz olan **Abant Alası (*Salma truttaabanticus*)** üretilerek doğal ortamlarına bırakılmaktadır. Ayrıca, diğer yerli türlerimizin üretim faaliyetleri de sürdürülmektedir.

Yeşil Orman Okulu

Yeşil Orman Okulu, sosyal girişim olarak 2013'den beri devam eden çalışmaların nihayetinde 2018 yılında Ankara'da kurulmuştur.

Amaçlarımız

Sürdürülebilir bir gelecek için öncelikle çocuklara çevre, doğa ve orman okulu eğitimleri vermektedir. Eğitimler, eğiticilerin eğitimi, savunuculuk, kavram danışmanlığı ve yayın çalışmaları yapmaktadır.

Orman Anaokulu, Orman Okulu ve Doğa Okulu konularında, farkındalık ve bilinirlik arttırma, çevre/ekoloji ve çocuk hakları temelli çalışmalara devam etmektedir. Çevre eğitimleri, aromaterapi atölyeleri, tıbbi ve aromatik bitkiler kıymetlendirme çalışmaları yapmaktadır. Sosyal girişim olduğu için gelir odaklı değildir.

Hedeflerimiz

Çeşitli yaş gruptaki bireylere doğada eğitimler verilmektedir. Bu eğitimleri yönetmek, eğitimleri geliştirmek ve ormancılık sektöründe ormanlardan faydalanma mekanizmasının geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Yeni proje kapsamında Nisan 2019'dan beri yenilenmiş kadroyla çalışmalara devam etmektedir. Yeşil Orman Okulu marka ismi ile çalışmalarını yürütmektedir.

Bu Proje

Avrupa Birliği Sivil Düşün programı tarafından desteklenen ve **Yeşil Orman Okulu** tarafından yürütülen **"Türkiye Kolluk Kuvvetlerine Yönelik Rehber Hazırlanması Projesi"** ile **Doğa, Çevre Ve Hayvanları Koruma Timleri/Polisleri** ile **Orman Muhafaza Memurları'nın** Hayvan hakları kapasitesinin arttırılması amaçlanmaktadır.

Rehber hazırlanması, tasarım ve 500 adet basımını içermektedir. Türkiye'de hayvanları koruma birimlerine dağıtımı yapılacak ve orman anaokulu eğiticilerin eğitimlerinde kullanılacaktır.

Yeşil Orman Okulu

https://www.yesilormanokulu.com/?m=1

twitter.com/yesilormanokulu

yesilormanokullari@gmail.com

https://www.facebook.com/YesilOrmanOkulu

instagram.com/yesilormanokulu/

Yeşil Orman Okulu

https://www.yesilormanokulu.com/?m=1

twitter.com/yesilormanokulu

yesilormanokullari@gmail.com

https://www.facebook.com/YesilOrmanOkulu

instagram.com/yesilormanokulu/

ISBN: ...-.....-.....-...

Avrupa Birliği sivil düşün